

L'ÚLTIMA HERÈNCIA

Anàlisi etimològic, genealògic i contextual del cognom
Wangüemert des del segle XII fins a l'actualitat

Carlo Infurna Wangüemert

Tutores: Mª Gràcia Regàs i Anna Buxeda

Institut Montsoriu

2014-2015

“Cuando trabajaba con el cuadro genealógico comprendí claramente la curiosa vinculación del destino que me une a los antepasados. Tengo la viva impresión de que estoy bajo la influencia de cosas o interrogantes que quedaron sin respuesta para mis padres y abuelos. Muchas veces me pareció que en una familia existía un karma impersonal que se transmitía de padres a hijos. Me lo pareció siempre, como si hubiera de dar respuesta a cuestiones que se plantearon a mis antepasados, sin que ellos pudieran responderlas, o como si debiera terminar o proseguir cosas que el pasado dejó inconclusas.”

GUSTAV JUNG, C. *Recuerdos, sueños, pensamientos*; 1961

Resum

El que s'ha pretès en aquest treball és realitzar la genealogia del cognom *Wangüemert* partint del propi autor i remuntant-se als seus ancestres tot exposant una metodologia de recerca clara i aplicable a qualsevol estudi de la mateixa índole.

A més, però, també s'ha proposat analitzar les dades obtingudes referents tant a l'etimologia del cognom com a la genealogia de la branca estudiada en relació amb el context històric i social de cada moment, intentant així establir patrons comuns entre fets històrics esdevinguts tant a nivell local com global i l'evolució que ha patit el cognom i els seus portadors al llarg dels segles.

Aquesta interrelació s'ha exposat en el corresponent apartat individual de cadascun dels membres de la branca estudiats, tot i que el seu contingut ha estat també sintetitzat amb línies temporals, arbres genealògics i taules de personatges al final d'aquests.

Paraules clau: Wangüemert, Van Ghemert, genealogia, etimologia, anàlisi contextual, mètode genealògic, arbre genealògic.

Abstract

The purpose of this research project is to build the genealogy of my family name *Wangüemert*, from the author of this work himself to his ancestors, and to present a clear methodology that could be used in some other similar projects.

In addition, it has been studied the etymology of the surname and the genealogy of the branch as well, and it has been related to its historical and social context, trying to establish common patterns between what was happening in the world and what happened to the surname and their carriers.

That relationship has been set out in individual sections of every member of the family, but it also has been summarized in family trees, timelines and genealogical tables at the end of each section./ individual member or character.

Key words: Wangüemert, Van Ghemert, genealogy, etymology, contextual analysis, genealogical method, genealogical tree.

ÍNDEX

RESUM	3
ABSTRACT	3
1. PRESENTACIÓ	7
2. ESTAT DE LA QÜESTIÓ	8
3. FONAMENTS TEÒRICS	10
3.1 BASES TEÒRIQUES DE GENEALOGIA.....	10
3.2 CANALS D'INVESTIGACIÓ.....	11
3.3 HISTÒRIA I ANTROPONÍMIA DEL COGNOM.....	13
4. DISSENY DE LA PART PRÀCTICA	16
4.1 RECOLLIDA DE DADES	16
4.1.1 <i>Registre Civil</i>	17
4.1.2 <i>Arxius eclesiàstics</i>	17
4.1.3 <i>Institucions</i>	18
4.1.4 <i>Persones físiques, llibres i pàgines web</i>	18
4.1.5 <i>Internet i xarxes socials</i>	19
4.2 RECOPIACIÓ DE DADES.....	19
4.3 ANÀLISI DE RESULTATS	20
5. ANÀLISI DE RESULTATS	21
5.1 ORÍGENS ETIMOLÒGICS	21
5.2 ORÍGENS GENEALÒGICS: LA PRIMERA FAMÍLIA VAN GHEMERT.....	22
5.2.1 <i>Willem i Rutger Van Ghemert</i>	24
5.2.2 <i>Emont I Van Ghemert</i>	25
5.2.3 <i>Dierderik I Van Ghemert</i>	25
5.2.4 <i>Emont II Van Ghemert</i>	26
5.2.5 <i>Dierderik II Van Ghemert</i>	26
5.2.6 <i>Dierderik Van Ghemert IV</i>	27
5.2.7 <i>Arbre genealògic de la primera família Van Ghemert</i>	31
5.2.8 <i>Taula de personatges de la primera família Van Ghemert</i>	32

5.2.9 Línia temporal de la primera família Van Ghemert.....	34
5.3 ETAPA COMERCIAL: DE MAASTRICHT A CANÀRIES.....	35
5.3.1 Thierry Van Ghemert	35
5.3.2 Paul Van Ghemert	36
5.3.3 Paul Van Ghemert II	37
5.3.4 Paul Van Ghemert III.....	40
5.3.5 Arbre genealògic de l'etapa comercial.....	44
5.3.6 Taula de personatges de l'etapa comercial.....	45
5.3.7 Línia temporal de l'etapa comercial	47
5.4 ETAPA D'ESTABILITAT: CONSOLIDACIÓ A LOS LLANOS.....	48
5.4.1 Anne Van Ghemert.....	48
5.4.2 Águeda Camacho Van Ghemert	48
5.4.3 María Van Ghemert.....	49
5.4.4 José Van Ghemert de la Cruz.....	50
5.4.5 Antonio Van Ghemert y Carballo.....	51
5.4.6 Tomás Antonio Van Ghemert de los Reyes de Justa	52
5.4.7 José María Juan Nepomuceno Wangüemert y Alcalá	52
5.4.8 Domingo María Wangüemert y Lorenzo.....	54
5.4.9 Arbre genealògic de l'etapa d'estabilitat.....	55
5.4.10 Taula de personatges de l'etapa d'estabilitat.....	56
5.4.11 Línia temporal de l'etapa d'estabilitat.....	59
5.5 ETAPA DE PROXIMITAT: DE CANÀRIES A BARCELONA	60
5.5.1 Félix Wangüemert y Poggio	60
5.5.2 Domingo Wangüemert Morales.....	61
5.5.3 Lluís Oriol Wangüemert y de Bruguera.....	64
5.5.5 Arbre genealògic de l'etapa de proximitat.....	66
5.5.6 Taula de personatges de l'etapa de proximitat.....	67
5.5.7 Línia temporal de l'etapa de proximitat.....	68
6. CONCLUSIONS.....	69
7. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA.....	70

7.1 BIBLIOGRAFIA.....	70
7.2 WEBGRAFIA.....	71
8. AGRAÏMENTS.....	73
9. ANNEXOS.....	75
9.1 CERTIFICATS DE BAPTISME	75
9.1.1 <i>José María Juan Nepomuceno Wangüemert y Alcalá.</i>	75
9.1.2 <i>Domingo María Wangüemert y Lorenzo.</i>	76
9.2 REGISTRE CIVIL.....	77
9.2.1 <i>Certificat de naixement de Félix Wangüemert y Poggio.</i>	77
9.2.2 <i>Certificat de matrimoni de Félix Wangüemert y Poggio.</i>	78
9.2.3 <i>Certificat de naixement de Domingo Wangüemert Morales.</i>	78
9.2.4 <i>Certificat de matrimoni de Domingo Wangüemert Morales.</i>	79
9.2.5 <i>Certificat de matrimoni de Luís Oriol Wangüemert y de Bruguera.</i>	79
9.3 ARBRE GENEALÒGIC COMPLET (1500-2014).....	80

1. PRESENTACIÓ

Quan hom repassa la història mundial al llarg dels segles s'adona que diversos fets cabdals varen marcar, i continuen marcant, la historia contemporània i futura. Aquest impacte es pot trobar reflectit en diversos àmbits que han arribat als nostres dies: arquitectura, art o literatura manquen de sentit si no s'engloben en el seu propi passat. El mateix passa amb els cognoms, arriben a nosaltres aparentment per atzar, però darrere amaguen una enorme història sense la qual no tindrien cap sentit; un cognom neix, es multiplica i evoluciona, com les persones i les disciplines. I de la mateixa forma que per conèixer una persona hem de saber d'on ve, el mateix passa amb els cognoms, només coneixent-ne els seu passat es pot descobrir l'essència del seu present.

En aquest marc s'engloba la recerca que s'ha proposat i s'exposa a continuació, l'objectiu de la qual va més enllà d'elaborar l'arbre genealògic propi de l'autor, sinó també determinar quins foren els orígens del cognom i quina fou la seva evolució tenint en compte com a hipòtesi que els diversos contextos històrics i socials de cada època varen marcar en tot moment l'esdevenir de la seva etimologia i dels seus portadors. Així doncs, la voluntat de donar explicació al fet que un cognom segurament d'origen no espanyol aparegut a mitjan segle XVI arribés a Barcelona tot passant per les illes Canàries és el que porta a l'autor a encetar aquest estudi de metodologia igualment interessant per a tots aquells que vulguin elaborar la seva pròpia genealogia.

Una metodologia basada, primer de tot, en la recerca de tots els ancestres de vinculació directa possibles a partir de llibres, documents, registres o altres suports que se'n puguin fer ressò, i després en l'establiment de patrons comuns entre fets històrics globals i fets històrics familiars. El treball que s'ofereix a continuació, doncs, és una nova via d'accés a la història des d'un punt de vista més original i proper.

2. ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Es pot afirmar amb seguretat que d'estudis genealògics n'hi ha molts, de diferent qualitat, enfocament i aprofundiment; des de simples arbres genealògics fins a investigacions més desenvolupades en què la història d'un cognom es relaciona amb el context històric i social pertinent. Aquests últims són els més interessants per prendre com a pauta, i, de fet, són els que han estat buscats.

Pel que fa al cognom en sí no s'ha trobat cap treball mínimament correcte, ja que la poca informació existent sobre aquest és breu, deficient i de qüestionable veracitat. Tot i així sí que s'han trobat treballs de genealogia que poden ser interessants a l'hora d'establir unes certes pautes de recerca i desenvolupament del propi estudi i, per tant, s'han pres, en part, de referència.

També s'han trobat treballs útils a l'hora de manipular les dades genealògiques que analitzen les diferents eines que hom té a disposició per realitzar una tasca d'aquesta índole, com s'usen i quins són els seus avantatges i inconvenients¹. De la mateixa forma, existeixen estudis que ajuden als genealogistes a planificar i orientar les recerques d'informació als registres d'institucions civils² i d'altres que defineixen les dificultats socials, ètiques o legals que es pot trobar i s'ha de plantejar el genealogista abans de realitzar la seva tasca³.

Igualment interessant és un treball en què s'explica, en termes generals, l'evolució de la genealogia a Espanya des del segle XVI fins a l'actualitat i els llocs on s'inscrivien els nounats, informació que ha estat de gran ajuda a l'hora de realitzar el propi arbre genealògic i saber d'on extreure la informació per constituir-lo.⁴

Finalment, cal esmentar un projecte que destaca per la similitud amb el que es vol dur a terme en aquest estudi i que va ser atorgat amb una menció Honorífica a la vuitena edició dels premis Ernest Lluch de la Universitat Pompeu Fabra. Es tracta d'un estudi que analitza

¹ EGEA GIL, Javier. *Comparativa entre herramientas de genealogía* [en línia]. Universitat Politècnica de Catalunya, 2011. Disponible a: <<http://upcommons.upc.edu/pfc/handle/2099.1/11451>> [Consulta: 20 febrer 2014]

² DOTOR CASALS, Alexandre. *Eina personal de recollida de dades genealògiques* [en línia]. UPC, 2012. Disponible a: <<http://upcommons.upc.edu/pfc/handle/2099.1/13881>> [Consulta: 20 febrer 2014]

³ ÚBEDA FUSTER, David. *Com afecta la legislació actual a la feina del genealogista?* [en línia]. UPC, 2010. Disponible a: <<http://upcommons.upc.edu/pfc/handle/2099.1/9460>> [Consulta: 22 febrer 2014]

⁴ CHALONS COMELLAS, Josep M^a [et al.]. *La genealogia a Espanya del segle XVI al segle XX* [en línia]. Universitat de Lleida, 2012. Disponible a: <<http://repositori.udl.cat/handle/10459.1/46447>> [Consulta: 22 febrer 2014]

la relació entre els esdeveniments succeïts a membres d'una família determinada i el context històric i social que visqué cada generació.⁵

Per tant, el que s'ha pretès en aquest treball és, un cop consultades les bases de dades de portals com el Recercat o el Catàleg col·lectiu de les universitats de Catalunya, establir l'arbre genealògic de l'autor remuntant-se tan enrere com han permès les referències genealògiques, analitzar quins foren els orígens del cognom durant la seva aparició i relacionar l'evolució esdevinguda al llarg dels anys amb el context històric i social de cada moment per tal de buscar-hi patrons comuns; fet que porta a l'autor a afirmar, després de documentar-se extensament, que no existeix cap altre treball que ocupi la mateixa temàtica.

⁵ MORRAL BISBAL, Queralt. *L'Eterna Enyorança. Amalgama d'experiències personals amb el seu context històric (1860-2000)* [en línia]. Escola Tecnològica de Terrassa, 2013. Disponible a: <http://www.upf.edu/politiques/_pdf/VIIIPremiErnestLluch/L_Eterna_Anyoranxa.pdf> [Consulta: 22 febrer 2014]

3. FONAMENTS TEÒRICS

Per a dur a terme el treball proposat s'ha fet ús d'un vocabulari específic propi de la matèria a estudiar i que cal definir per comprendre millor la tasca realitzada. A part, el contacte amb diverses institucions, organitzacions o entitats tan governamentals com independents ha estat vital i, per tant, cal conèixer quina és la seva funció i la informació que han pogut proporcionar.

Finalment serà necessari comprendre quin fou el procés de creació dels cognoms en els seus orígens i com aquests pogueren variar durant al temps, arribant a les formes actuals.

3.1 Bases teòriques de genealogia⁶

Com ja ha estat comentat, una part important d'aquest treball es basa en l'elaboració d'un estudi genealògic, el qual consisteix en l'anàlisi de l'ascendència i la successió de les persones i els corresponents llinatges per tal de determinar els seus parentius i aliances mitjançant documentació fefaent de l'època a la que pertanyien.

Aquesta exploració la duen a terme els genealogistes, experts en genealogia, que és la disciplina que implica la recopilació dels noms de parents tant vius com difunts, i estableix la relació entre ells per tal de construir-ne un arbre genealògic.

Per organitzar les dades es crearà una taula que exposi informació genealògica d'un subjecte o d'un matrimoni d'una manera organitzada i sistemàtica.

El sistema que la regeix li dóna el número 1 a l'individu la genealogia del qual s'exposa i després el número dos al seu pare, i el número tres a la seva mare. A cada home se li assigna un nombre doble del que porta el seu fill o filla i a cada dona se li dóna un nombre doble del seu fill o filla més un. Així, els homes sempre porten nombres parells i les dones imparells. A més, es marca amb un asterisc la data de naixement i amb una creu o signe de suma la data de defunció. Aquest sistema però no serà l'utilitzat per exposar els resultats directament, ja que es farà amb un arbre genealògic normal i una taula de personatges per mostrar-ne la informació rellevant. La funció d'aquesta taula serà la de classificar la informació al principi de la recerca per després tenir-la més clara a l'hora d'exposar-la.

⁶ Definicions de l'apartat extretes de les respectives entrades al DIEC i la Viquipèdia [Consulta: 24 març 2014]

1. Subjete	2. Pares	3. Avis	4. Besavis (segons avis)	5. Rebesavis (tercers avis)
1. Carlo Infurna Wangüemert * 20 – 05 – 1997	2. Gaetano Infurna * 01 – 11 – 1957			
	3. Àngels Wangüemert Serrano * 22 – 12 – 1959	6. Lluís Oriol Wangüemert i de Bruguera * 5 – 09 – 1934	12. Domingo Wangüemert Morales * - 1900	24. Félix Wangüemert Poggio * 08 – 02 – 1871
			13. Mercedes De Bruguera i de Alós *	25. Maria Luisa Natividad Morales Yanes
		7. Maria Serrano Grau * 17 – 03 – 1933		

Sistema d'organització de dades genealògiques Ahnentafel amb dades pròpies al començament del treball.

L'heràldica, per altra banda, és la ciència que estudia l'ús sistemàtic d'emblemes hereditaris plasmat sobre un escut d'armes, la seva composició i significat, i a partir de la qual s'han analitzat els diferents escuts exposats als resultats.

3.2 Canals d'investigació⁷

Tot i així, realitzar un arbre de tals característiques requereix de certes dades pràcticament impossibles de trobar a Internet a menys que es tracti de personatges importants. Ara bé, són i foren diverses les entitats que en la seva època es dedicaren a la recopilació i classificació de la informació necessària per a l'elaboració d'un arbre genealògic, principalment la data de naixement i defunció, tot i que és probable trobar en tals documents el sexe, la data de bateig i el nom i professió dels seus pares i la dona o marit.

Per tant, serà necessari veure quines són tals entitats i/o institucions que poden proporcionar tal informació.

La primera a la qual s'ha d'acudir, per la seva serietat, oficialitat i precisió, és el registre civil. És un òrgan públic dependent del Ministeri de Justícia en el qual s'inscriu els naixement, la filiació, el nom i els cognoms de les persones, les emancipacions, les defuncions reals o presumptes, els antecedents penals, la pàtria potestat, els pares, el seu ofici, i els matrimonis; és a dir, l'estat civil de l'individu.

Aquesta informació varia dependent de l'època en què es realitzava tal document, tot i així la seva precisió i accessibilitat és extraordinària. Ara bé, el principal defecte de tal font és que el registre civil s'inicià el 1871, una data relativament propera per a una investigació genealògica mínimament ambiciosa.

⁷ Definicions i característiques de les organitzacions extretes de la respectiva entrada a la Viquipèdia o de la pàgina web oficial de cadascuna d'aquestes. [Consulta: 24 març 2014]

Tot i així no només fou l'Estat qui s'interessà per la informació bàsica d'identitat de les persones. De fet és l'Església l'òrgan que posseeix una major quantitat de documents relatius a tals dades i que es poden arribar a remuntar fins a un mil·lenni enllà. Ara bé, la data oficial en què totes les parròquies havien de registrar tots els batejos i matrimonis es remunta al Concili de Trento⁸ el 1563, que en resposta a les discussions amb luterans i calvinistes va establir els 7 sagraments, entre ells el matrimoni i el baptisme, i obligà les parròquies a inscriure els nounats, encara que algunes ja disposaven d'aquestes informacions temps abans⁹.

Les principals bases de dades es troben als arxius propietat de cada Diòcesi, que són els districtes o territoris on l'església catòlica té un prelat: arquebisbe, bisbe, etc. En principi són les diòcesis les encarregades de guardar els documents esmentats, tot i que no és descartable que en puguin tenir còpies les mateixes parròquies o biblioteques digitals.

Però foren els mormons o Església de Jesucrist dels Sants dels Últims Dies, una variant religiosa del catolicisme fundada al segle XIX, els que es dedicaren més a fons en l'obtenció de dades genealògiques. La informació que recolliren és accessible a tot el públic a través de la seva pàgina web d'informació genealògica provinent de registres eclesiàstics. El problema és que es tracta d'una institució de poca popularitat a Europa, i això provoca que molts arxius d'esglésies que, per altra banda poden haver estat destruïts amb el pas del temps, no siguin presents en el seu catàleg.

Temple principal i seu de l'Església mormona a Salt Lake City¹⁰

A part, és igualment interessant destacar el paper de les institucions públiques com ajuntaments o biblioteques, i cal definir, pel possible desconeixement del lector, les dues següents:

⁸ Tot i que actualment, tal i com veurem més endavant, el lloc d'origen del cognom és protestant, durant el període a estudiar el territori era catòlic i, per tant, les mesures adoptades es van complir sense impediments ideològics.

⁹ No és descartable, però, que els llibres que contenien les dades haguessin estat destruïts per guerres, males condicions de manteniment, destrucció dels responsables per ús propi o altres causes.

¹⁰ Fotografia extreta de: <http://ca.wikipedia.org/wiki/Esgl%C3%A9sia_de_Jesucrist_dels_Sants_dels_Darrers_Dies>

INE (Instituto Nacional de Estadística): és l'organisme oficial espanyol, encarregat de recopilar les estadístiques demogràfiques, socials i econòmiques així com planificar, aixecar i analitzar el cens de la població

RAH (Real Academia de Historia): és un òrgan públic que posseeix una gran biblioteca amb arxius, i manuscrits d'incalculable valor documental.

3.3 Història i antroponímia del cognom

Per tant, havent definit i analitzat quins són els conceptes claus de la pròpia tasca, hom es pot adonar que la allò sobre el que es desenvolupa el treball encara no ha estat examinat. Així doncs, què és un cognom?

Si s'observa la definició que proporciona tant la RAE com el DIEC aquesta resulta bastant pobre, ja que es defineix un cognom simplement com al nom de família amb el qual es distingeixen les persones.

Tot i això, hi ha diferents tipus de cognoms, i alguns poden aportar certa informació sobre el seu origen i la seva història. Però per entendre els actuals, cal conèixer quin ha estat el seu procés de formació:¹¹

Els cognoms van aparèixer inicialment a la Xina, fa uns 5000 anys, i constaven de tan sols el cognom de la mare que passava als fills. A Europa, van ser els romans els que varen introduir l'ús, no de cognoms tal i com els coneixem actualment, però sí d'altres noms que seguien el nom de pila. Per tant un nom romà estava format per un nom de pila, un nom de clan al qual la família pertanyia, un nom de família compartit per tots els membres i, opcionalment, un sobrenom.

Però amb la caiguda de l'imperi romà s'oblida aquesta tradició i només la noblesa conservà certs noms de família.

No fou fins al segle XI i XII que un creixement demogràfic important obligà a diferenciar la gent per algun altre nom que no fos el de pila, però en aquests primers segles solien afectar només a les classes més altes i no fou fins al segle XIII i XIV que la societat començà a diferenciar la gent amb un mot de més, sovint basant-se en l'ofici de l'individu, el seu pare o qualsevol característica que el pogués distingir, creant així la gran diversitat de grups exposada a continuació.

¹¹ BRIAN, Pablo [Producció en vídeo; en línia]. Historia de los apellidos. Gens vídeo web, 2013. 41 min. Disponible a: <<http://www.youtube.com/watch?v=cqjNzIwIV3k>>

I no és fins al segle XVI que a Europa es decideix que les parròquies han de portar un registre del nom, data de bateig, data de matrimoni i data de defunció de les persones obligant així a establir un nom i cognom a cada nounat de manera oficial. Ara bé, el cognom que s'usava no havia de ser forçosament el del pare, sinó que es podia adoptar aquell que es preferís. De fet, els estats no van legislar fins al segle XIX res respecte a com havien de ser els cognoms les persones

Així doncs, diversos cognoms comencen a agafar forma a tot Europa, però tots parteixen de les mateixes bases o inspiracions, les quals estudia la antroponímia, la branca de la onomàstica que estudia l'origen i el significat tant de noms com de cognoms. Aquests es poden agrupar en:¹²

- Cognoms patronímics: són aquells que deriven d'un nom propi, sovint el del progenitor de l'individu que inicialment va adoptar el cognom en qüestió. En el cas dels cognoms espanyols, es tracta d'afegir la partícula *-ez*; d'aquesta manera es digué Martínez aquell qui fou fill d'un pare anomenat Martín o López aquell qui fou fill d'un Lope. Tot i així cada llengua establí la seva pròpia partícula per a cada tipus per a fer-ne la variació.

- Cognoms toponímics: són aquells que expressen la localitat o regió de la qual procedia l'individu o en tenia terres. Solen anar precedits de la partícula "de" més el nom de la població o terreny, tot i que també poden ser simples gentilicis. Exemples en espanyol serien els casos de cognoms com De Bruguera, De Alós, Aragonés o Rosselló. Com amb els patronímics, cada llengua adquirí una partícula determinada.

A més, dintre de la categoria de cognoms toponímics en trobem que fan referència a zones geogràfiques imprecises (Costa, Montes, Pla...), a noms de la flora o la fauna (Om, Roura, Toro...), d'edificacions o parts d'una ciutat (Castell, Font, Plaza...) o de colors (Blanc, Roig...)

- Cognoms procedents d'oficis, càrrecs o títols: Són aquells que expressaven la tasca professional que realitzava la primera persona que el va usar. La majoria provenen de càrrecs i oficis de l'edat mitjana. Es poden dividir segons si són procedents de càrrecs eclesiàstics (Abad, Cardenal o Sacristán), títols nobiliaris (Rei, Compte o Duc), càrrecs institucionals (Alcalde, Escrivà o Guerrero) o d'oficis particulars (Ferrer, Fuster o Sabater), que són els més comuns.

- Cognoms procedents de sobrenoms o descripcions: Són aquells que expressaven la manera de ser de l'individu basant-se sobretot en comparacions amb elements de la

¹² Informació extreta de la corresponent entrada de la Viquipèdia. [Consulta: 26 març 2014].

naturalesa¹³ o en l'ús d'adjectius que defineixin el seu caràcter (Bo, Alegre o Cansado), el físic (Delgado, Ros o Viejo) o l'estat civil (Nieto, Casado o Tío). També ho són aquells basats en anècdotes personals del portador dels quals és difícil establir-ne uns exemples, ja que qualsevol cognom pot ser subjecte d'una interpretació anecdòtica o personal sense fonament (algú que es digués Botella, per exemple, podria ser que s'ho digués per professió o per ser addicte a la beguda, que en seria, a diferència del primer cas, una referència anecdòtica).

- Cognoms castellanitzats: és el cas de cognoms que no tenen un origen hispà, però que el seu ús per ciutadans que resideixen o van residir a Espanya fa que variïn gramaticalment per adaptar-se a la fonètica espanyola. En són exemples Anton (de l'escocès Anthony), Sotelo (del francès Soutelo), Jorge (de l'anglès George) o Acuña (del portuguès Cunha).

En alguns casos aquest canvi era voluntari a petició del propi afectat, sovint per temes legals o d'aparença davant la societat per tal de semblar autòcton i no estranger. En altres casos, però, es devia a un error en l'escriptura de la partida de naixement, molt freqüent en cognoms difícils d'escriure, o simplement un error de comprensió degut a la mala lletra de qui l'havia escrit.¹⁴

- Cognoms d'origen desconegut: Òbviament no tots els cognoms tenen un origen etimològic que podem identificar amb claredat, de fet, són molts i habituals els cognoms dels quals en desconeixem el significat. Bàsicament s'estableixen tres motius¹⁵: que siguin cognoms com García procedents de llengües preromàniques o desconegudes, que hagi patit tantes variacions que el faci indesxifrabable o que formi part de llengües perdudes però conegudes.

García és el cognom més usat a Espanya i s'especula que procedeix del basc, tot i que no se sap segur.¹⁶

¹³ Aquests, al ser comparats amb elements naturals, no seran esmentats ja que s'ha preferit situar-los en l'apartat de cognoms toponímics i d'oficis. Tot i així poden relacionar-se amb qualsevol dels tres grups. Solen estar relacionats amb animals, per la seva possible similitud física amb el portador, o amb plantes, per la seva possible cultivació per part dels agricultors que posteriorment n'adoptaren el nom.

¹⁴ Un exemple d'aquests dos últims casos pot ser el de la partida de naixement de Juan María Neopmuceno. L'explicació pertinent està situada a l'apartat del mateix individu a la pàgina 57.

¹⁵ Malgrat que la font consultada indica quatre motius, s'ha preferit suprimir la última ja que feia referència a l'ús de toponímics referents a llocs els quals, per desconexença de la llengua, no es poden situar geogràficament considerant que era un motiu que ja quedava descrit en les altres causes.

¹⁶ Fotografia extreta de: < <http://es.wikipedia.org/wiki/Garc%C3%ADa> >

4. DISSENY DE LA PART PRÀCTICA

La part pràctica d'aquest treball ha constatat de tres procediments: un primer de recollida de dades, un segon de classificació d'aquestes dades, i finalment un basat en el seu anàlisi.

Cal destacar, però, que hi ha hagut diverses variacions entre el disseny plantejat al principi del treball i el que al final ha resultat, ja que s'ha d'entendre que al principi es plantegen totes les vies d'informació a les quals pot recórrer el genealogista, però que al final algunes resulten poc o gens interessants de cara al resultat final mentre que d'altres esdevenen vitals. Ara bé, com que aquest treball també vol servir de full de ruta per aquells qui estiguin interessats en elaborar la pròpia genealogia, s'exposaran tots els canals de recerca inicialment plantejats, i s'ampliaran només aquells que han proporcionat algun tipus d'informació rellevant.

4.1 Recollida de dades

Aquest primer punt s'ha basat principalment en la recerca de dades genealògiques de tots els familiars per després ser exposades als resultats, tal com s'amplia a *Recopilació de dades*.

Tal com s'ha dit al principi, hi ha hagut una certa diferència entre el disseny plantejat inicialment i el que després s'ha dut a terme. Aquest fet és el que ha provocat que, tot i que inicialment el procés de recerca havia de ser ascendent, o sigui, cercant de fills a pares, de pares a avis, d'avis a besavis, etc, al final ha estat més aleatori, ja que s'han trobat referències inesperades de familiars antics abans de determinar-ne els seus descendents.

Tot i així cal remarcar que tot treball genealògic s'ha de plantejar sempre des del present al passat si es té en compte que l'única informació que es té d'un ancestre és la de qui foren els seus fills i el que se'n sap d'ells.

Per altra banda, també ha format part d'aquest apartat la posterior documentació sobre el context històric i social de cada moment per, després, poder establir patrons comuns entre història mundial i història familiar, tot i que aquest punt ja ha format part de *l'anàlisi de dades*.

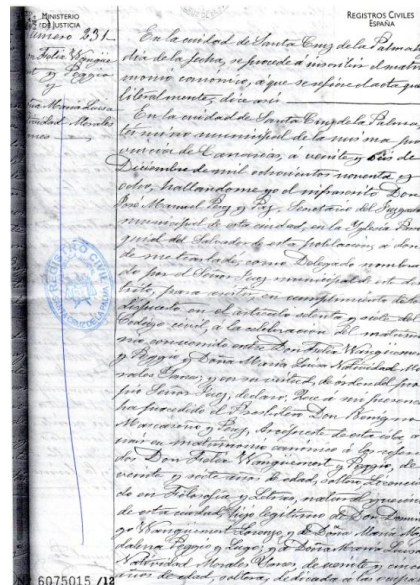
Així doncs, els canals d'investigació per a obtenir les dades genealògiques o referents al cognom en general han estat els següents:

4.1.1 Registre Civil

Serà la via que s'ha utilitzat per sol·licitar totes les partides de naixement i matrimoni necessàries a partir de 1871. Per avantpassats posteriors a aquesta data no s'ha usat cap altre canal, i la informació de caire més personal exposada als resultats ha estat proporcionada, en gran mesura, per la família més propera de l'autor.

La petició de les partides ha estat tramitada a través de la seu electrònica del Ministeri de Justícia¹⁷ tot i que existeix la possibilitat de demanar-la també tant de forma presencial a qualsevol oficina del ministeri. Per a sol·licitar-la és necessari omplir el formulari corresponent amb les dades requerides, les quals corresponen a diverses informacions sobre el sol·licitant i el sol·licitat.

Exemple d'una partida de naixement del 1900

4.1.2 Arxius eclesiàstics

Per a ancestres nascuts abans de 1871 és més complicat trobar-ne informació ja que l'Estat no es va ocupar de classificar els naixements, matrimonis i defuncions. Aquest paper, tal i com ha estat exposat a *fonaments teòrics* el va adoptar l'Església, en concret, les Diòcesis i esglésies de cada població.

D'aquesta forma s'ha considerat adient consultar la Diòcesi de Tenerife, ja que llavors la família es trobava a les Illes Canàries, però no ha estat possible contactar amb ells. Tot i així, i gràcies a l'ajuda desinteressada de Marc Ventura, es varen aconseguir dues partides de naixement de la parròquia corresponent.

Es fa palesa, doncs, la importància dels registres eclesiàstics de cara a un treball de genealogia, especialment pel que respecta a l'obtenció de partides de naixement. Un altre font relacionada que s'ha consultat ha estat la base de dades dels mormons¹⁸, la qual disposa de molta informació i que és vital de cara a aquells que volen realitzar un treball com aquest, però en el meu cas no s'hi ha trobat cap informació rellevant.

¹⁷ Pàgina web: <https://sede.mjusticia.gob.es/eCertificados/CertificadoNacimiento.do?lang=ca_es&idtramite=1215327470593&idpagina=1215197884559>

¹⁸ Pàgina web: <<https://familysearch.org/>>

4.1.3 Institucions

Les institucions (públiques o no) han estat el primer recurs al que es va recórrer en aquesta recerca i hauria de ser dels primers en qualsevol de similar. Tot i que al principi s'esperava que tinguessin més importància a l'hora de proporcionar informació directa sobre el treball, el seu paper ha estat clau en dos aspectes: la derivació a d'altres canals d'informació dels quals no es tenia coneixement i la proporció de documents per a realitzar l'estudi, especialment pel que fa referència a llibres de difícil accés.

Entre elles, s'ha contactat amb institucions de funció concreta com el PARES o la RAH, exposades a *fonaments teòrics*, de les quals s'esperava informació de caire més general sobre història, però també ha estat molt important el paper de diverses universitats, biblioteques i ajuntaments quan es tractava de peticions més concretes sobre determinats assumptes.

4.1.4 Persones físiques, llibres i pàgines web¹⁹

En el cas d'aquest treball les persones físiques han estat un element imprescindible ja que han proporcionat informacions molt valuoses dels diversos àmbits tractats. Des d'orientació sobre com realitzar la recerca, a suport per tal d'obtenir informacions, derivació a d'altres canals d'investigació o proporció d'informació directa. A més, la possibilitat de compartir arguments i coneixements és molt enriquidora sobretot de cara a l'orientació de la recerca.

Així doncs, es fa palès que el contacte amb persones relacionades amb alguna de les diverses temàtiques que es tracten en un treball d'aquesta mena és vital. Tot i així no es pot establir un criteri sobre amb qui contactar o com fer-ho, ja que cada treball tindrà els seus especialistes; tot i que sí que és molt recomanable intentar contactar amb els ajuntaments dels pobles nats dels avantpassats, amb escriptors de llibres relacionats amb el tema estudiat, amb especialistes en genealogia per obtenir consells de professionals o simplement amb persones que comparteixin el cognom i l'hagin investigat una mica.

Els llibres i les pàgines web han estat, també, una font molt important d'informació. En aquest cas, i a diferència de la majoria d'apartats desenvolupats fins ara, exposen informació directa sobre la recerca que serveix per donar forma als resultats. En aquest treball es podrien distingir dos classes de webs i llibres: els històrics, que han aportat informació sobre contextos determinats, i els genealògics, aquells en els que es fa referència a un o

¹⁹ El procés per obtenir el contacte de persones o la referència de llibres s'exposa breument en cada cas als agraïments.

diversos membres de la branca estudiada i que ha permès obtenir tot tipus d'informació sobre ells.

4.1.5 Internet i xarxes socials

El paper d'Internet ha estat clau en aquest projecte. Més enllà de la proporció d'informació interessant especialment en l'apartat històric, ja que del genealògic no s'hi ha trobat gran cosa, Internet ha estat vital a l'hora d'establir contactes amb les diverses persones i institucions abans esmentades, sobretot si es té en compte que de la branca familiar estudiada només quatre generacions han residit a Catalunya i que és materialment impossible desplaçar-se a les zones d'on procedien els altres avantpassats.

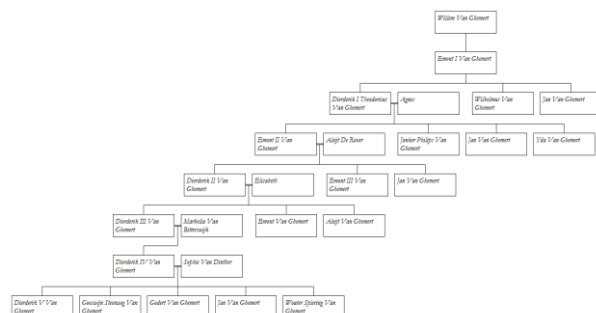
De fet, si s'observen els quatre apartats anteriors, tots han estat possibles gràcies a l'ús d'Internet, ja sigui a l'hora de fer peticions de documents o llibres o de contactar amb institucions o persones físiques.

Finalment, també ha estat important en la cerca de contactes que poguessin ser interessants, i en aquesta línia es va crear un bloc²⁰ per tal d'exposar els progressos que s'anaven obtenint de la recerca i intentar que algú que estigués interessat en el tema es posés en contacte amb l'autor per tal de compartir informacions, tal i com va succeir al final.

4.2 Recopilació de dades

Aquest punt s'ha basat en la comprensió i selecció de les dades obtingudes, ja fossin de caire genealògic o històric. Concretament, ha consistit en la lectura i transcripció dels documents genealògics obtinguts, la selecció del contingut interessant dins els llibres analitzats i l'agrupació d'aquestes dades en els corresponents arbres genealògics descendents i taules de personatges on figuren els anys aproximats en què va viure cada individu, la seva parella, els fills i, si es considera oportú, algun fet rellevant de la seva vida.

Tant els arbres com les taules s'han col·locat al final de cada etapa de l'anàlisi de resultats. És també en aquest apartat on els apunts històrics han estat

Exemple d'un dels arbres genealògics elaborats.

²⁰ Disponible a: <<http://apellidowanguemert.blogspot.com.es/>>

desenvolupats en relació amb els fets més personals de cada un dels familiars.

4.3 Anàlisi de resultats

Aquest punt ha consistit en l'establiment de patrons comuns entre el context històric i social de cada època amb els fets més rellevants succeïts al cognom tant a nivell etimològic com familiar.

Amb aquest apartat s'ha pretès donar una visió més àmplia de l'evolució al llarg dels anys del cognom, per tal de donar resposta a fets que, sense motius contemporanis, mancarien de sentit o podrien semblar estranys. Per facilitar-ne la comparació, a més, ha estat elaborada una línia temporal situada al final de cada apartat en la qual s'han exposat, per una banda, els fets genealògics més importants i, per l'altra, els fets històrics més rellevant independentment del cognom en sí.

5. ANÀLISI DE RESULTATS

Tot i que la troballa de dades corresponents a cadascun dels ancestres no ha seguit un ordre estrictament cronològic, aquestes apareixeran, en el seu anàlisi, dividides en quatre etapes genealògiques, de manera que els personatges que componen l'arbre genealògic familiar quedïn agrupats per unitats de sentit i temps, començant pel més llunyà temporalment parlant fins a arribar al propi autor.

El primer apartat, però, no fa referència a dades estrictament genealògiques sinó que analitza l'etimologia del cognom, l'únic element a priori conegut i capaç de proporcionar certa informació.

5.1 Orígens etimològics

Com ja ha estat àmpliament desenvolupat a *Fonaments teòrics*, la majoria de cognoms tenen algun significat que pot ser evident a primera vista o, com en el cas del cognom que centra aquest treball, necessita ser “descompost” degut al fet que ha patit una variació gramatical amb el transcurs del temps. Aquest significat ha ofert el punt de partida de la investigació.

En el cas del cognom “Wangüemert” la forma original era “Van Ghemert”, tot i que no va ser l'única variació, ja que també va engendrar cognoms com Gemert, Ghemart, Gheemart o versions més castellanitzada com Guelmes²¹.

Es necessari fer aquesta primera descomposició del cognom, per tal d'accedir a la forma original. Aquesta és la que conté la informació que la variació no permet desxifrar, i en el cas del cognom Van Ghemert, mostra la procedència física del cognom, podent-lo catalogar, segons els criteris exposats anteriorment, com a cognom toponímic.

La presència de la partícula “Van”, que en holandès significa “de” o “procedent de”, aboca a la suposició que la primera persona en adoptar el cognom residia en un lloc anomenat Ghemert on molt probablement tenia possessions ja que eren sovint les famílies nobles

Mapa actual dels Països Baixos amb Gemert-Bakel marcat en negre.

²¹ RÉGULO PÉREZ, Juan [dir.]. *Nobiliario de Canarias*. Edició facsímil. San Cristóbal de La Laguna: 1954. Pàg. 580.

del poble les que n'adoptaven el nom com a cognom.

Així doncs, el centre d'atenció ara es focalitza a "Ghemert"²². Ghemert és un poble d'escassa població situat al sud dels actuals Països Baixos, corresponent a la regió del Brabant septentrional. El seu nom original era Ghamerte que significa, en neerlandès, el lloc on diversos rierols s'ajunten per formar una riera.²³

Amb tot plegat queda plantejat un primer escenari bàsic per a encaminar la recerca dels orígens del cognom genealògicament parlant.

5.2 Orígens genealògics: la primera família Van Ghemert

Abans d'exposar qui foren els primers homes en adoptar el cognom Van Ghemert, cal destacar que no ha estat possible establir una vinculació directa entre l'arbre genealògic de l'autor i el que s'exposa tot seguit. Ara bé, és altament probable que els personatges següents formessin una branca principal originària, de la qual en diversos punts de la seva descendència es formaren les diferents famílies Van Ghemert i variacions corresponents. Aquest fet ha estat considerat per part de l'autor suficientment rellevant per exposar quins foren els orígens genealògics de la família Van Ghemert, independentment de la vinculació amb ell.

La primera referència que es troba d'algun individu que porti un cognom relacionat amb la localitat és Snellardus Ghamerte, qui apareix com a testimoni en un document de finals del segle XI a l'església d'Utrecht. Aquesta seria, doncs, la menció més antiga coneguda de l'ús del nom del municipi com a cognom. Tot i així, com que utilitza la versió més antiga del nom del poble (Ghamerte) no es pot considerar que sigui el primer derivat del cognom Van Ghemert, ja que aquest apareix més tard amb l'ús del nou nom del poble (Ghemert).²⁴

Així doncs la primera referència a la família Van Ghemert com a tal la trobem a finals del segle XII, quan, a la vegada, comencen a sorgir diverses ordres de cavalleria, incloent l'Ordre Alemanya, dins l'agrupació de l'Ordre Teutònic²⁵. Ghemert mostrarà una forta

²² Actualment rep el nom de Gemert-Bakel, per la unió de la localitat amb altres sis municipis de la zona.

²³ Informació proporcionada per Vanessa Jolink, assessora d'arqueologia i monuments de Gemert-Bakel.

²⁴ HEEMKUNDEKRING. *Heemkundekring De Kommanderij Gemert* [bloc]. Snellardus de Ghamerte [Consulta: 18 de setembre de 2014]. Disponible a: <<http://www.heemkunde-kringgemert.nl/historie/2-artikel/293-3-vroege-middeleeuwen>>.

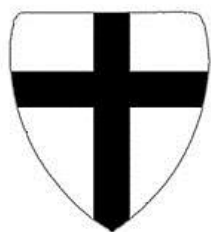
²⁵ HEEMKUNDEKRING. *Heemkundekring De Kommanderij Gemert* [bloc]. Kruistochten [Consulta: 18 de setembre de 2014]. Disponible a: <<http://www.heemkundekringgemert.nl/historie/2-artikel/293-3-vroege-middeleeuwen>>.

vinculació amb aquests moviments religiosos i, com s'ampliarà més endavant, això determinarà durant els propers segles la història de la població i la família Van Ghemert.

L'ordre teutònic fou un ordre militar fundat a voltants de 1190 per nobles alemany. Tot i que es creà durant la tercera creuada, aquesta ordre és només una de les moltes organitzacions militars religioses que entre 1095 i 1291 s'organitzaren per lluitar principalment contra els musulmans per restablir el control i la fe cristiana a l'anomenada Terra Santa.²⁶

De fet, tal i com es pot apreciar a les imatges, l'escut de Ghemert com a municipi independent és extraordinàriament semblant al de l'ordre teutònic, fet que ens indica la forta vinculació que s'esdevingué entre l'Ordre i la localitat i que serà exposada tot seguit, ja que la seva aparició provocà la decadència de la família Van Ghemert.

*Escut de l'Ordre
Teutònic.²⁷*

Escut de Ghemert.²⁷

Com es pot observar ambdós escuts es basen en un fons clar i la creu travessant-lo. Aquesta creu, ha estat molt usat per les forces militars alemanyes i, de fet, el nazisme la va usar com a condecoració i símbol bèl·lic. Originàriament, doncs, la van crear els cavallers de l'ordre teutònic per distingir-se i per evidenciar que estaven al servei de Jesucrist.

Curiosament, però, l'escut de Ghemert té un detall més: al quadrat superior esquerre es pot observar el que sembla una espècie de fulla de nenúfar. En realitat però, es tracta d'una fulla d'àlber, una espècie de pollancre, la qual, si s'observa atentament l'escut de la família Van Ghemert, símbol gràfic d'aquest treball, s'hi troba repetit.

²⁶ Wikipedia. *Orden Teutónica* [en línia]. [Consulta: 19 de setembre de 2014]. Disponible a: <[#Estado_Teut.C3.B3nico](http://es.wikipedia.org/wiki/Orden_Teutónica)>.

²⁷ Fotografies extretes de: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Wapen_van_Gemert>.

Aquestes fulles, igual que la majoria d'elements dels escuts, tenen un significat heràldic. En el seu cas expressen fidelitat i vassallatge cap al príncep o autoritat superior de la regió.²⁸

Més enllà d'aquest fet comú, però, és interessant analitzar l'escut de la família de forma particular ja que, apart d'aportar nova informació, és un bon model dels escuts d'armes de l'època. Es troba sobre un fons negre que en vocabulari heràldic s'anomena *camp de sabre* i simbolitza la discreció, la prudència, el servei i la protecció a la religió i a la pàtria. La forma de l'escut, a més, és l'usada a Espanya, Portugal, i, per influència de la primera, a Flandes.²⁹

*Escut de la família Van Ghemert.*³⁰

A la part superior de l'escut es troba un elm de cavaller, senyal de vertadera noblesa i cavalleria³¹, envoltat de llambrequins, un element principalment ornamental però que també indicava una certa antiguitat com a nobles (ja que les noves classes altes havien d'usar plomes)³². Finalment a la part superior s'hi troben dos corns, el significat dels quals no ha pogut ser desxifrat, tot i que solen estar relacionats amb la caça o l'abundància d'un territori.

5.2.1 Willem i Rutger Van Ghemert³³

Els primers noms que consten són Rutger i Willem Van Ghemert i suposen els orígens genealògics de la primera família Van Ghemert documentada. Ells foren dos germans nobles residents a Ghemert i cosins del senyor de Heeze, personatge il·lustre de l'època,

²⁸ *Significado heráldico* [en línia]. [Consulta: 21 de novembre de 2014]. Disponible a: <<http://www.linajes.net/significa.htm>>.

²⁹ *Escudo (heráldica)* [en línia]. [Consulta: 21 de novembre de 2014]. Disponible a: <http://es.wikipedia.org/wiki/Escudo_%28her%C3%A1ldica%29>.

³⁰ Fotografia extreta de: <<http://www.heemkundekringgemert.nl/images/gemertsheem/pdf/Gemerts%20Heem%201978-1%20Het%20wapen%20van%20de%20heren%20van%20Gemert.pdf>>

³¹ *Celada (heráldica)* [en línia]. [Consulta: 21 de novembre de 2014]. Disponible a: <http://es.wikipedia.org/wiki/Celada_%28her%C3%A1ldica%29>.

³² *Lamberquín* [en línia]. [Consulta: 21 de novembre de 2014]. Disponible a: <<http://es.wikipedia.org/wiki/Lamberqu%C3%ADn>>.

³³ HEEMKUNDEKRING. *Heemkundekring De Kommanderij Gemert* [bloc]. Fratres de Gernerde [Consulta: 18 de setembre de 2014]. Disponible a: <<http://www.heemkundekringgemert.nl/historie/2-artikel/293-3-vroege-middeleeuwen>>.

dels quals se'n té referència gràcies a una escriptura de 1172 que els involucra en una transacció de possessions.

Aquesta referència indica que els dos germans i, per extensió la família Van Ghemert, ja gaudia d'un cert prestigi social en la zona que va augmentar, com es mostrarà tot seguit, amb el llarg dels anys. A més, cal recordar que l'expansió de l'ús del cognom a Europa es dona entre el segle XI i XII i que només eren les famílies benestants i de classe alta les que l'usaven com a distinció; el seu ús no arribà a totes les classes socials fins al segle XIII o XIV.³⁴

5.2.2 Emont I Van Ghemert³⁵

L'única descendència que consta d'aquesta generació és un fill de Willem, anomenat Emont I Van Ghemert, nascut a mitjan de 1190. En aquest moment es pot començar a veure la importància de la família en el panorama social i econòmic de la vila, ja que apareixen les primeres transaccions de propietats i drets de la família, com el de nomenar el sacerdot oficiant de la capella de la població o de cobrar certes rendes.

Emont I va tenir diversos fills, tot i que només es coneix el nom de tres: Wilhelmus Van Ghemert, que segurament devia ser el gran pel fet de portar el nom del seu avi, Dierderik I Van Ghemert, qui assumí la major part de l'herència i tractat a continuació, i Jan Van Ghemert, el fill menor.

5.2.3 Dierderik I Van Ghemert³⁶

Amb Dierderik I Theodoricus Van Ghemert és on es troba la primera vinculació entre la família Van Ghemert i els alts càrrecs religiosos, especialment amb l'Ordre Teutònic, esmentada anteriorment. Aquesta relació es devia a que tots dos exercien la jurisdicció sobre el territori de Ghemert i rodalies, fet que en ocasions provocà certs problemes entre ambdues parts a l'hora de prendre decisions. En aquest punt s'evidencia la importància que havia adquirit la família en el territori, i de fet Dierderik I va ser nomenat Senyor de Ghemert³⁷, càrrec del qual, en principi, els seus avantpassats no gaudien.

³⁴ *Heraldia.com* [en línia]. *Formación de los apellidos hereditarios*. [Consulta: 20 de juny de 2014]. Disponible a: <<http://www.heraldaria.com/apellidos.php#1>>.

³⁵ JAN ZWIEBEL, Roeland. *Selten and Zwiebel Family* [en línia]. Emont I Van Ghemert. [Consulta: 21 de setembre de 2014]. Disponible a: <<http://www.zwiebelfam.nl/gendata/roland/i180895.htm>>.

³⁶ JAN ZWIEBEL, Roeland. *Selten and Zwiebel Family* [en línia]. Dierderik I Van Ghemert. [Consulta: 21 de setembre de 2014]. Disponible a: <<http://www.zwiebelfam.nl/gendata/roland/i180893.htm>>.

³⁷ Informació proporcionada per Vanessa Jolink, assessora d'arqueologia i monuments de Gemert-Bakel.

Cap al 1250 Dierderik I es casà amb una dona d'origen desconegut anomenada Agnes, de la qual se'n té constància gràcies a la inscripció mortuòria de 1270 que porta el seu nom a la campana de la capella de Ghemert, propietat de la família Van Ghemert. Ell va morir el 25 de març de 1271. De la seva relació tingueren quatre fills: Jonker Philips Van Ghemert, Jan Van Ghemert, Yda Van Ghemert i Emont II Van Ghemert, de qui tracta el paràgraf següent.

5.2.4 Emont II Van Ghemert³⁸

Va néixer a voltants de 1250 i es casà entre 1275 i 1280 amb una descendent de la família De Rover, segurament anomenada Aleijt, ja que una de les seves netes va ser anomenada pel mateix nom. De fet, com ja s'ha vist en aquestes generacions anteriors era molt comú en aquesta època, i fins no fa massa temps, que els fills portessin el nom dels avis o dels pares, fet que en certs casos facilita la investigació dels vincles familiars, però en d'altres ho fa més caòtic pel fet que no s'usés el segon cognom.

Emont II morí poc abans del 9 d'abril de 1293, deixant del seu matrimoni tres fills anomenats Jan Van Ghemert, qui es casà amb Margriet Van Beek, Emont III i Dierderik II.

5.2.5 Dierderik II Van Ghemert³⁹

Dierderik II Van Ghemert, fill gran i únic hereu de la branca familiar, nasqué a voltants de 1280 a Ghemert, igual que tots els seus ancestres. Es casà amb una dona anomenada Elisabeth, de la qual se'n sap que ja havia tingut una relació amb un home de la família Van Herp amb qui tingué un fill anomenat Jan Cuyst Van Herp. Del seu matrimoni, formalitzat l'any 1305, tingueren tres fills: Dierderik III Van Ghemert i Aleijt Van Ghemert, comentats a continuació, i Emont Van Ghemert, que morí jove, entre el 1326 i 1331, és a dir, cap als vint-i-cinc anys si es té en compte que tenir un fill sense estar casats estava molt mal vist en l'època i que estava començant a planejar la seva pròpia boda.

Aleijt Van Ghemert es casà entre 1325 i 1330 amb Limbur Willem Van Goor, mort l'any 1340 deixant quatre fills a càrrec de la mare: Dierderik, Willem, Floris i Elisabeth. Per altra

³⁸ JAN ZWIEBEL, Roeland. *Selten and Zwiebel Family* [en línia]. Emont II Van Ghemert. [Consulta: 21 de setembre de 2014]. Disponible a: <<http://www.zwiebelfam.nl/gendata/gijs/i180891.htm>>.

³⁹ JAN ZWIEBEL, Roeland. *Selten and Zwiebel Family* [en línia]. Dierderik II Van Ghemert. [Consulta: 10 de setembre de 2014]. Disponible a: <<http://www.zwiebelfam.nl/gendata/roland/i180889.htm>>.

banda cal destacar de Dierderik III, continuador de la branca, es casà amb Marbelia Van Bitterswijk i tingué un únic fill anomenat Dierderik IV.⁴⁰

5.2.6 Dierderik Van Ghemert IV

Dierderik IV és un personatge rellevant en la història no només de la família Van Ghemert sinó també de la de Ghemert. En ell començarà una important decadència del poder polític que la família havia anat adquirint durant el llarg dels anys a la població.

Fins ara la família Van Ghemert tenia els drets feudals sobre la població, i havia adquirit una gran importància pel que feia referència a possessions i privilegis. Però a mitjan segle XIV l'Ordre de Cavallers Alemanya, vinculada a l'Ordre Teutònic, decideix establir-se a Ghemert. Dierderik pactà entre el 1363 i 1366 amb aquesta la cessió i venda d'una sèrie de terrenys, propietats i drets, en la majoria de casos segurament en contra de la pròpia voluntat.⁴¹ L'1 d'abril de 1364, per exemple, Dierderik Van Ghemert acordà la venda del molí de vent del qual era titular per 1000 lliures a l'Ordre Teutònic.^{42 43}

Representació del castell de Ghemert de 1391 amb cavallers de l'Ordre Alemanya.⁴³

Això afectà greument la popularitat de la família Van Ghemert, que veié com en el poble sorgia un nou poder polític i econòmic, recolzat per l'alt clergat i el fervor religiós de la població. De fet, tot i mantenir el poder econòmic, perderen un gran pes en el terreny

⁴⁰ GENEALOGIEONLINE. *Genealogieonline* [en línia]. Pedigree of Jenneke Van Ghemert. [Consulta: 23 de setembre de 2014]. Disponible a: <<http://www.genealogieonline.nl/en/rijndersstamboom/kwartierstaat.php?id=I203>>. Per la poca informació que es té sobre ells s'ha optat per no fer-ne un apartat individual.

⁴¹ HEEMKUNDEKRING. *Heemkundekring De Kommanderij Gemert* [bloc]. *Heren Van Ghemert*. [Consulta: 18 de setembre de 2014]. Disponible a: <<http://www.heemkundekringgemert.nl/historie/2-artikel/293-3-vroege-middeleeuwen>>.

⁴² HEEMKUNDEKRING. *Heemkundekring De Kommanderij Gemert* [bloc]. *Oorkonden betreffende Gemert 1351-1400*. [Consulta: 15 de setembre de 2014]. Disponible a: <<http://www.heemkundekringgemert.nl/historie/monumenten/2-artikel/300-oorkonden-betreffende-gemert-1351-1400>>.

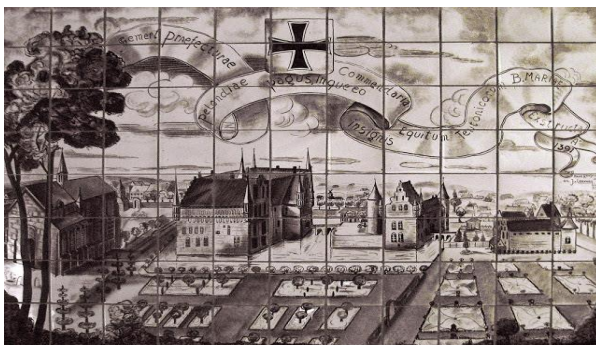
⁴³ Fotografia extreta de: <<http://genealogy.ronaldpoell.eu/genealogy/sources/arcen/Lambert-Poell/duitsch-eriddersgemert/DeDuitscheRiddersTeGemert.html>>

polític, fet que portà a afirmacions com “Hij hield zich groot, dat wel, maar Gemert was toch overduidelijk niet meer van hem”^{44 45}.

La situació, a més, es va agreujar a mesura que passaren els mesos, i ja no només sobre la família Van Ghemert sinó també sobre la població mínimament benestant de la població, que fou forçada a vendre les seves terres i privilegis a l'Ordre. Una de les dates claus fou el 20 de juny de 1366, quan Dierderik Van Ghemert renuncià (probablement no de forma voluntària) al seu “Heerlijkheid”⁴⁶, venent-lo així a l'Ordre per 3050 lliures i 1230⁴⁷ escuts antics. Això donà a l'ordre grans poders sobre la zona, que quedà totalment sotmesa a la seva regulació.

L'Ordre de Cavallers Alemanya, però, també reclamà unes terres als afores de la població, que rebien el nom de Duvelskamp i que Dierderik insistí que no estaven sotmeses a l'acord del 1366 que havien establert ambdues parts al que apel·laven les autoritats religioses per considerar-lo seu. Al Duvelskamp volien construir-hi un castell per allotjar els cavallers de l'Ordre aprofitant el terreny pantanós que el rodejava per crear-hi un fossat. Tot i així, Dierderik IV es mantingué ferm tractant de mantenir el territori en propietat de la família fins el dia de la seva mort.⁴⁸

*Vitrina del segle XVII a l'interior del castell de Ghemert que n'il·lustra l'edifici amb l'església a l'esquerra i la creu teutona dalt.*⁴⁹

⁴⁴ (Dierderik Van Ghemert) Es mantenia gran, sí, però era evident que Ghemert ja no l'estimava.

⁴⁵ JAN ZWIEBEL, Roeland. *Selten and Zwiebel Family* [en línia]. *Henrick van Eynatten (1485-1544), ridder van de Duitse Orde*. [Consulta: 25 de setembre de 2014]. Disponible a: <<http://www.zwiebelfam.nl/gendata/roland/i78552.htm>>

⁴⁶ Seria l'equivalent flamenc del senyoriu a la Península Ibèrica, salvant les distàncies. Agrupava la jurisdicció, poder executiu i drets senyoriais d'un territori mínimament extens sense la necessitat que aquest fos propietat de qui posseïa el Heerlijkheid. A més, es tractava d'un privilegi hereditari, que es transmetia de generació en generació. Font: <<http://en.wikipedia.org/wiki/Heerlijkheid>>.

⁴⁷ HEEMKUNDEKRING. *Heemkundekring De Kommanderij Gemert* [bloc]. Oorkonden betreffende Gemert 1351-1400. [Consulta: 15 de setembre de 2014]. Disponible a: <<http://www.heemkundekringgemert.nl/historie/monumenten/2-artikel/300-oorkonden-betreffende-gemert-1351-1400>>.

⁴⁸ JAN ZWIEBEL, Roeland. *Selten and Zwiebel Family* [en línia]. *Henrick van Eynatten (1485-1544), ridder van de Duitse Orde*. [Consulta: 25 de setembre de 2014]. Disponible a: <<http://www.zwiebelfam.nl/gendata/roland/i78552.htm>>.

⁴⁹ Fotografia extreta de: <<http://dutchcastles.blogspot.com.es/2012/08/kasteel-gemert-en-de-duitse-ridders-van.html>>.

Dierderik IV havia tingut del seu matrimoni amb Sophie Van Dinther cinc fills: Dierderik V Van Ghemert, Gooswijn Steenweg Van Ghemert, Godert Van Ghemert, Jan Van Ghemert i Wouter Spiering Van Ghemert.

Foren aquests dos últims els que seguiren la lluita del seu pare per mantenir les possessions del Duvelskamp. Els dos germans decidiren construir una casa en el terreny, segurament per fer donar més força a l'argument que sostenien. Conseqüentment, l'Ordre considerà aquesta actuació una provocació i apel·là, després d'incendiar la casa, a la duquesa del Brabant, Johanna Te Brussel, per tal que resolgués la situació⁵⁰. En l'època era usual que els alts càrrecs polítics, en el cas de Ghemert els ducs del Brabant⁵¹, exercissin de tribunal entre els conflictes que implicaven els alts poders, tot i que la seva imparcialitat era altament qüestionable i sovint moguda per interessos polítics i/o econòmics.

La duquesa dictà sentència el 12 de d'octubre de 1391 en favor de l'Ordre, amb la condició que se'ls havia de permetre als ducs del Brabant utilitzar el castell quan ho consideressin oportú. L'Ordre actuà immediatament apoderant-se dels territoris del Duvelskamp, construint-hi un castell, i obligant a Wouter a exiliar-se al ducat de Güeldres. Tot i així, no fou fins al 13 de juliol de 1394 que Sophie Van Dinther, esposa del difunt Dierderik Van Ghemert IV, renuncià al dret a recórrer les terres del Duvelskamp, donant així per acabat el conflicte per la propietat dels terrenys.⁵²

A partir de llavors l'Ordre de Cavallers Alemanya s'establí a Ghemert fins a voltants del segle XVIII. Va esdevenir l'autoritat màxima de la localitat de forma

*Església de Ghemert després de la darrera reforma.*⁵³

⁵⁰ JAN ZWIEBEL, Roeland. *Selten and Zwiebel Family* [en línia]. *Henrick van Eynatten (1485-1544), ridder van de Duitse Orde*. [Consulta: 25 de setembre de 2014]. Disponible a: <<http://www.zwiebelfam.nl/gendata/roland/i78552.htm>>.

⁵¹ WIKIPEDIA FOUNDATION. *Wikipedia* [en línia]. Duchy of Brabant. [Consulta: 9 d'octubre de 2014]. Disponible a: <http://en.wikipedia.org/wiki/Duchy_of_Brabant>

⁵² HEEMKUNDEKRING. *Heemkundekring De Kommanderij Gemert* [bloc]. Oorkonden betreffende Gemert 1351-1400. [Consulta: 15 de setembre de 2014]. Disponible a: <<http://www.heemkundekringgemert.nl/historie/monumenten/2-artikel/300-oorkonden-betreffende-gemert-1351-1400>>.

⁵³ Fotografia extreta de: <<http://genealogy.ronaldpoell.eu/genealogy/sources/arcen/Lambert-Poell/duitsc/heriddersgemert/DeDuitscheRiddersTeGemert.html>>

dictatorial. El 17 de juliol de 1399, per exemple, condemnà els habitants de Ghemert a pagar 1120 florins d'or per aldarulls i prengué la gestió dels terrenys municipals per a la seva causa.⁵² També es dedicà a promoure la fe entre els habitants, reforçant el castell i construint-hi una imponent església al costat el 1437. Actualment ambdós edificis continen dempeus, tot i que del primer només en queda la torre de l'homenatge original i el segon ha patit diverses reformes que han canviat substancialment el seu aspecte.⁵⁴

*Vista aèria del castell de Ghemert
actualment.⁵⁵*

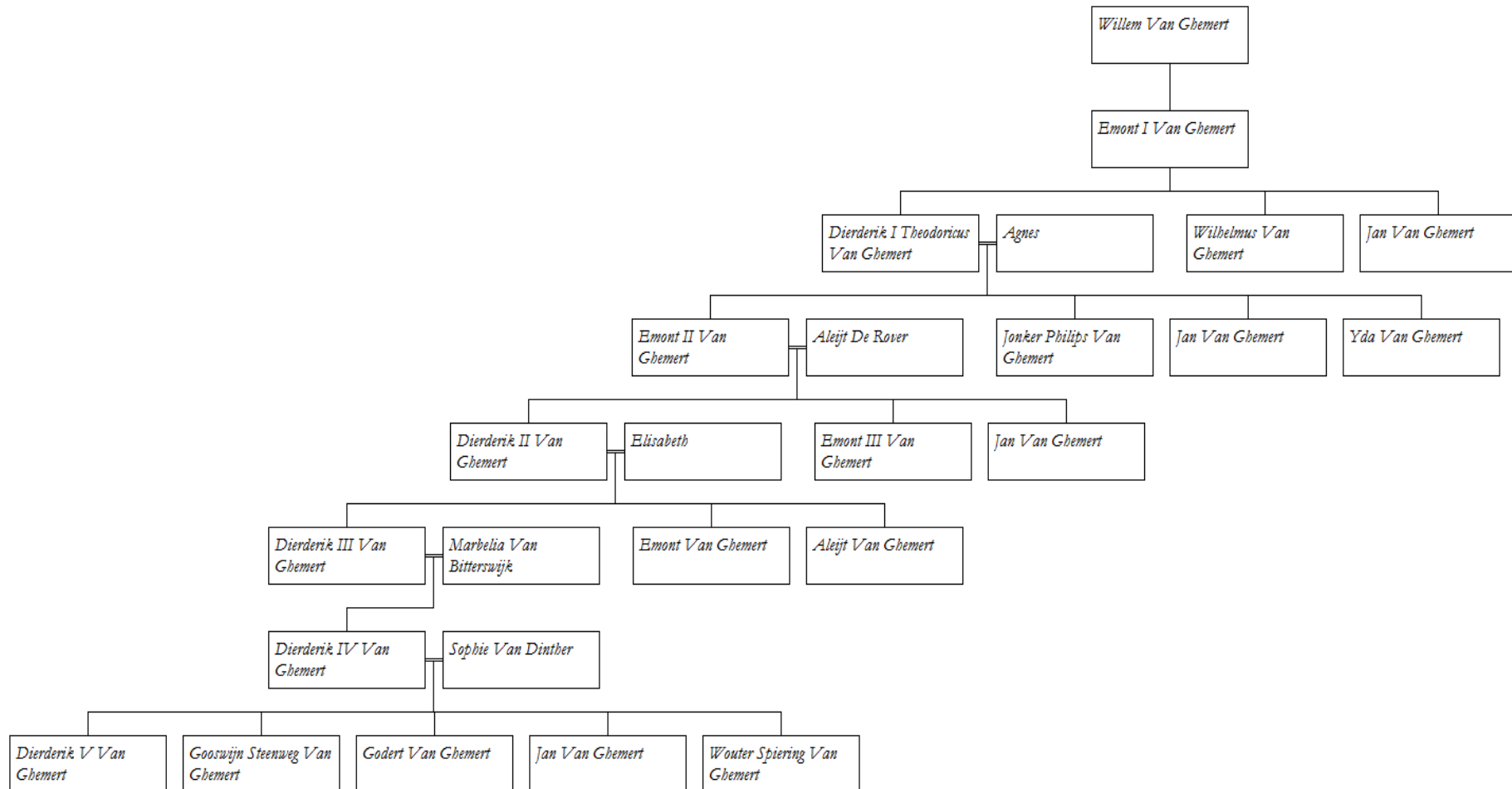
És molt probable que, un cop perdut el poder a Ghemert, molts membres de la família Van Ghemert es traslladessin a ciutats veïnes en busca de noves oportunitats per tornar a tenir importància en el terreny polític i econòmic de la zona, fet que provocà, juntament amb el descobriment d'Amèrica uns quants anys més tard i l'obertura de noves rutes comercials, que els membres família Van Ghemert es dispersessin arreu del món. Aquest serà el cas de la branca de la família que exposada a continuació i que arribà, després d'una sèrie de migracions, fins al propi autor d'aquest treball.

⁵⁴ KUIJPERS, Mario. "Kasteel Gemert en de Duitse Ridders van Sint-Jan". Dutch Castles - Nederlandse kastelen [bloc]. 19 d'agost de 2012. [Consulta: 11 d'octubre de 2014]. Disponible a: <<http://dutchcastles.blogspot.com.es/2012/08/kasteel-gemert-en-de-duitse-ridders-van.html>>

⁵⁵ Fotografia extreta de: <<http://www.heritagepartnership.com/nl/pagina/nieuwsbrief-november/index.html>>

5.2.7 Arbre genealògic de la primera família Van Ghemert.

5.2.8 Taula de personatges de la primera família Van Ghemert.

NOM	ANYS ⁵⁶	CÒNJUGE	FILLS	OBSERVACIONS
Willem Van Ghemert	1150 - 1210	Desconeguda	Emont I Van Ghemert	És el primer home del qual es té constància que adopta el cognom Van Ghemert, variant del nom del poble.
Emont I Van Ghemert	1190 - 1250	Desconeguda	Wilhelmus Van Ghemert Jan Van Ghemert Dierderik Van Ghemert	Consten els primers privilegis de la família a la localitat de Ghemert.
Dierderik I Theodoricus Van Ghemert	1220 - 1271	Agnes	Jonker Philips Van Ghemert Emont II Van Ghemert Jan Van Ghemert Yda Van Ghemert	És nomenat Senyor de Ghemert tot i que ha de compartir jurisdicció amb l'Ordre Teutònic.

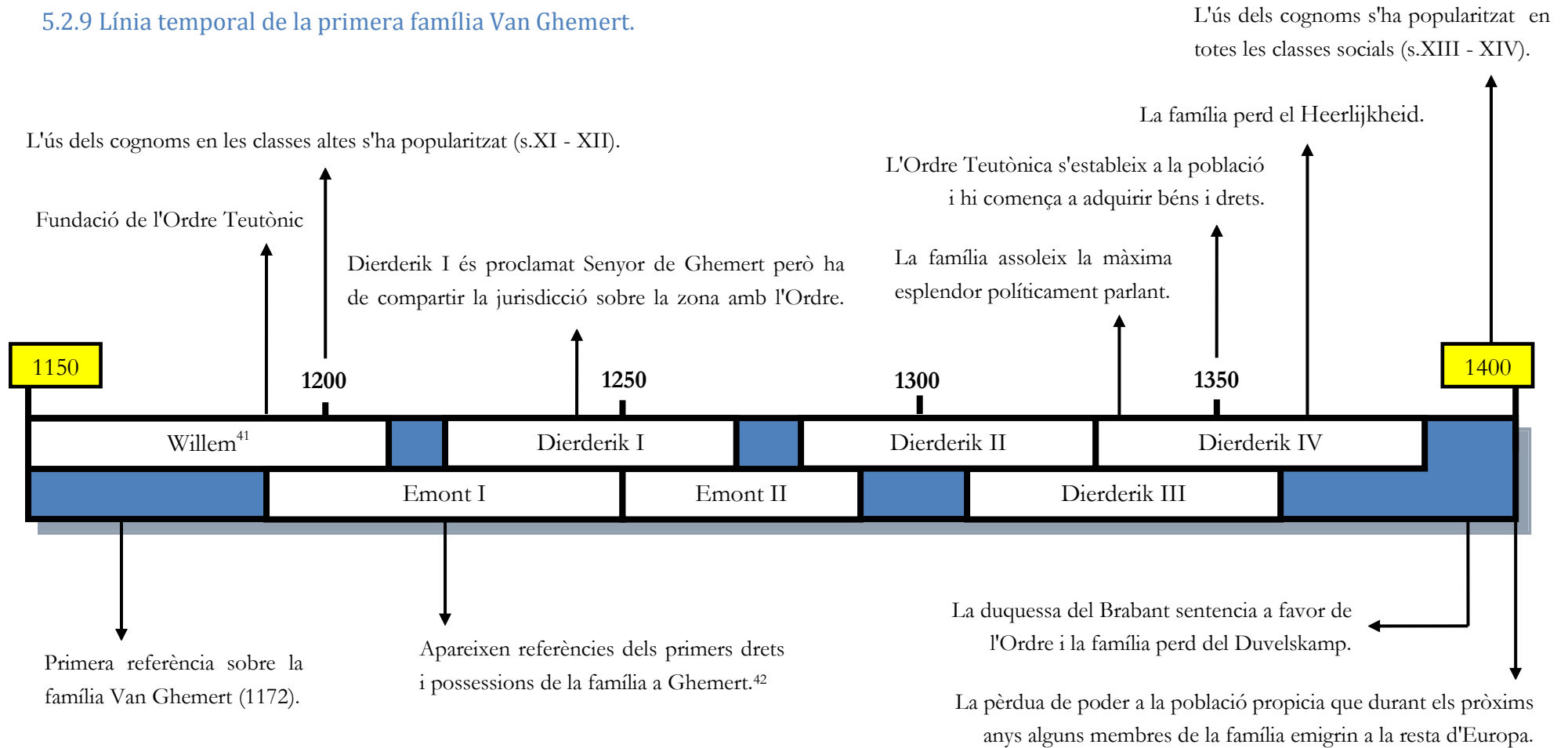
⁵⁶ En la majoria de casos es tracta d'anys orientatius fruit d'una aproximació feta a partir de les diferents dates que es tenen de cada individu i que no necessàriament són de naixement o defunció. Per tant, no s'han de prendre com a dates verídiques les que no han estat exposades en l'apartat de cadascun dels personatges. Aquesta aproximació es basa en l'esperança de vida de cada moment tenint en compte que, a menys que es digui el contrari, no van ser víctimes de cap plaga o mort prematura, que al ser de classe benestant els fills no els tenien amb menys de 20 anys i que l'esperança de vida de les classes aristocràtiques de l'època era d'uns 60 anys. Font de la mitjana d'esperança de vida: <http://en.wikipedia.org/wiki/Life_expectancy>

Emont II Van Ghemert	1250 - 1292	Aleijt De Rover	Jan Van Ghemert Dierderik II Van Ghemert Emont III Van Ghemert	-
Dierderik II Van Ghemert	1280 - 1330	Elisabeth	Diederik III Van Ghemert Aleijt Van Ghemert Emont Van Ghemert	-
Dierderik III Van Ghemert	1307 - 1360	Marbelia Van Bitterswijk	Dierderik IV Van Ghemert	-
Dierderik IV Van Ghemert	1330 - 1385	Sophie Van Dinther	Dierderik VI Van Ghemert Jan Van Ghemert Gooswijn Steenweg Van Ghemert Godert Van Ghemert Wouter Spiering Van Ghemert	La família arriba a la seva màxima esplendor tot i que la forta incursió de l'Ordre Alemanya a Ghemert provoca que aquest poder polític i social es redueixi.

5.2.9 Línia temporal de la primera família Van Ghemert.

⁵⁷ Els anys de vida dels integrants de la línia temporal han estat aproximats seguint els criteris exposats a la taula.

⁵⁸ Quan no apareix una data o segle concret el context històric s'emmarca en la vida de l'home del qual surt la referència.

5.3 Etapa comercial: de Maastricht a Canàries

Un cop establerta la procedència etimològica i genealògica del cognom original, el següent pas serà exposar l'arbre genealògic que acabarà engendrant el cognom Wangüemert, variant de Van Ghemert. Cal destacar que, a diferència de la família anterior, s'ha pogut establir una vinculació familiar directa entre els homes i dones exposats a continuació i l'autor d'aquest treball. A més, també s'han analitzat els fets més destacats de la seva vida dintre del context històric i social de la època en que vivien, per veure si el seu cas era representatiu d'algun fet concret o usual en certs períodes.

Mapa actual dels Països Baixos amb Ghemert-Bakel (nord) i Maastricht (sud) marcats en negre.

Tot i així, cal esmentar que és difícil trobar molta informació sobre els membres d'aquesta branca, ja que després de marxar de Ghemert ningú es dedicà a anotar els moviments d'aquests, i tota la informació personal que arriba als nostres dies són petits aclariments o ampliacions en documents legals i/o comercials que no tenen com a objectiu principal exposar la vida del subjecte en qüestió. El mateix passa en certs llibres editats a voltants del 1900 que exposen la genealogia de famílies importants, on la família Van Ghemert no sol tenir un apartat propi, sinó que va apareixent a mesura que es creen vincles matrimonials amb les famílies més destacades.

5.3.1 Thierry Van Ghemert⁵⁹

La branca del cognom que ens ocupa aparegué per primer cop a Maastricht, ciutat més meridional de la província holandesa del Limburg, en la figura de Thierry Van Ghemert.

D'ell no se'n saben massa aspectes, només que posseïa uns quants béns a Meertsen (actualment anomenat Meerssen), al nord-est de Maastricht, però ni tant sols se sap quin tipus de béns. També consta que va morir poc abans de 1566, però no se'n sap l'any de naixement.⁶⁰

⁵⁹ DONNET, Fernand. *Histoire de l'établissement des anversoises aux Canaries au XVIe siècle*. Anvers: Imprimerie Veuve de Backer, 1895. Pàg. 95.

⁶⁰ RÉGULO PÉREZ, Juan [dir.]. *Nobiliario de Canarias, tomo IV*. Edició facsímil. San Cristóbal de La Laguna: 1954. Pàg. 580.

Ara bé, tot i aquesta falta d'informació, és interessant observar que hi ha un alt grau de probabilitat de que aquesta branca procedeixi de l'exposada en l'apartat anterior ja que "Thierry" es tradueix, en neerlandès, com a "Dierderik" o "Diederick", nom que, com s'ha pogut apreciar, va ser molt usat en la família i es transmetia moltes vegades de pares a fills. També és interessant apuntar que el significat d'aquest nom és el d'home poderós, en clara referència al prestigi que havien arribat a assolir al poble natal.⁶¹

Thierry Van Ghemert va tenir quatre fills, tot i que la identitat de la seva dona es desconeix: Anne Van Ghemert, Rycalt Van Ghemert, que restà a Maastricht, Catherine Van Ghemert i Paul Van Ghemert.

5.3.2 Paul Van Ghemert⁶²

Aquest últim nasqué a Maastricht tot i que es traslladà a la ciutat flamenca d'Anvers. Es va dedicar al comerç i els seus afers van agafar ràpidament una gran dimensió que li van permetre obrir agències comercials a diferents ciutats estrangeres. Tenia, entre d'altres, béns a Fauquemont, considerats de gran valor. A més, la seva fortuna va anar augmentant durant els anys fins a amassar uns 106.530 florins poc abans de morir, una quantitat de diners bastant considerable en l'època. Va fer una sèrie de donacions piadoses a la ciutat, entre les que destaca la donació de 6 florins a l'església dels frares de Notre-Dame d'Anvers o l'aportació de 600 florins per ajudar als pobres de la vila. Vistes, doncs, les donacions, només es poden fer dues interpretacions sobre la seva fortuna, o disposava d'un molt alt poder adquisitiu o ell no era especialment generós.

Mapa actual dels Països Baixos amb Ghemert-Bakel (nord), Maastricht (sud-est) i Anvers (sud-oest, ja en territori belga) marcats en negre.

El 18 abril 1564 donà poders per gestionar la propietat al seu fill Paul Van Ghemert entre d'altres, i deixa testament 23 juny 1567 davant Clays Van Loemele. I tot i que al 1583 encara és viu, expressà el desig de ser enterrat a l'església de Notre-Dame al costat de la seva primera esposa.

⁶¹ Wikipedia Foundation. *Wikipedia* [en línia]. Diederik [Consulta: 12 d'octubre de 2014]. Disponible a: < <http://nl.wikipedia.org/wiki/Diederik> >

⁶² DONNET, Fernand. *Histoire de l'établissement des anversoises aux Canaries au XVIe siècle*. Anvers: Imprimerie Veuve de Backer, 1895. Pàg. 95 - 99.

Paul Van Ghemert tingué dues mullers. Aquesta primera, Anne Geertsens, filla de Pierre Geertsens, amb la qual en principi no tingué cap fill. La segona, Élisabeth Sbeeren ou de Beer, filla de Jean de Beer, amb la que tingué 7 fills:

- Pierre Van Ghemert, qui es casà amb una dona de la qual se'n desconeix el nom i tingué 7 fills. Jan Van Ghemert, nascut a Anvers el 1551 es casà el 27 de febrer de 1578 amb Élisabeth van Rynelt. Morí el 1574 a l'edat de només 23 anys.
- Josine Van Ghemert es casà el 27 de juliol de 1568 amb Blaise de Bejar, qui fou regidor de la ciutat d'anvers. Va morir el 4 de desembre de 1630, als 86 anys.
- Beatrix Van Ghemert, qui es casà amb Joseph de Smith, amb el qual no tingué cap fill o filla. Deixà testament el 24 de maig de 1572 i morí uns pocs mesos més tard.
- Elisabeth Van Ghemert, qui es casà el 9 de març de 1572 amb Erasme Schetz.
- Anne Van Ghemert, que es casà amb Jean Van Berchem i tingueren una filla anomenada Catherine Van Berchem.
- Francoys Van Ghemert, resident a Maastricht i que esdevingué regidor d'aquesta ciutat.
- Paul Van Ghemert II, de qui es parlarà a continuació.

Paul Van Ghemert pare va decidir dividir en 5 lots d'exactament 21.400 els seus béns i immobles el 31 de març de 1574 per tal que aquests passessin a cada un dels seus fills vius en concepte d'herència, i estipulà que si algun es moria abans que ell, la fortuna havia d'anar als descendents dels seus germans i germanes. Aquests lots es van tirar a sorts entre els fills tot i que algunes propietats van ser monetitzades per facilitar la gestió de l'herència.

Finalment, cal dir que Paul Van Ghemert tingué també una filla fora del matrimoni, anomenada Maria Van Ghemert, a la qual li deixà com a herència una renda anual de 200 florins.

5.3.3 Paul Van Ghemert II⁶³⁶⁴

Paul Van Ghemert II, nascut a la ciutat d'Anvers en data desconeguda, continuà en els afers comercials del seu pare, tot i que també exercí càrrecs municipals relacionats amb el

⁶³ DONNET, Fernand. *Histoire de l'établissement des anversois aux Canaries au XVIe siècle*. Anvers: Imprimerie Veuve de Backer, 1895. Pàg. 105 - 111.

⁶⁴ Cal esmentar que, a diferència de la família exposada anteriorment, els numerals després del nom no formen part a les fonts consultades i que han estat una aportació de l'autor del treball per facilitar la comprensió dels vincles familiars.

cobrament d'impostos de la ciutat d'Anvers, que en aquella època era un centre comercial de gran magnitud a tota Europa.

El 15 de maig del 1567 es casà amb Anne Van Dale, filla d'un il·lustre *chevalier* de l'època anomenat Paul Van Dale, i la seva dona, Anne Coquiel. Paul Van Ghemert II posà a disposició del matrimoni dues mansions, una de gran i una més petita, totes dues a la "Rue Porte-aux-Vaches" d'Anvers, una casa a la "Rue de la Princese", una granja a Eeckeren i diverses rentes, formant un total de 25.142 florins als que cal afegir la part heretada del seu germà Jean, que ascendia a un total de 7.340 florins.

Per altra banda, l'Anne rebia dels seus pares dos cases a la "rue de Prince" i diverses rendes formant un total de 16.000 florins; a la qual cal afegir la part de l'herència de 9.154 florins.

Arran de la seva unió, Paul Van Ghemert II entrà en els afers comercials del seu sogre i començà a prendre part activa en la administració de diverses explotacions que la família de la seva dona posseïa a les Canàries. És en aquests moments on es comença a il·lustrar la futura relació entre la família Van Ghemert i les illes Canàries.

Entre el 4 i 7 de novembre de 1576 es produí una gran sublevació popular a Anvers. Aquest fet es va donar degut a que l'Imperi espanyol, que havia entrat per segona vegada en fallida, havia deixat de pagar part de les seves tropes durant més de dos anys. En aquest context, el "terç de Valdés", un escuadró militar indignat, va intentar saquejar Anvers juntament amb una població descontenta per l'ocupació espanyola. Però tot i ser superiors en nombre, la poca preparació de molts dels rebels va acabar amb una massacre a les seves files, uns 7500 homes, i la victòria de les tropes de l'imperi espanyol amb només 14 baixes entre les seves files.⁶⁵ Tot i així, el caos es va expandir a la ciutat aquells quatre dies anomenats pels holandesos com *la fúria espanyola*.

*L'ajuntament d'Anvers en flames
durant el saqueig.⁶⁶*

Paul Van Ghemert II tampoc en va quedar al marge. La seva casa va ser saquejada pels soldats espanyols, tot i que alguns anveresos van ser còmplices en el saqueig per tenir part del botí i, de fet, ell va donar com a culpables a Jean de Coleneere, que havia estat allotjat a

⁶⁵ "El saqueo de Amberes". *Batallas de guerras* [bloc]. 15 de novembre de 2013. [Consulta: 7 de novembre de 2014]. Disponible a: < <http://www.batallasdeguerra.com/2013/11/el-saqueo-de-amberes.html>>

⁶⁶ Fotografia extreta de: < http://es.wikipedia.org/wiki/Saqueo_de_Amberes>

casa seva, i a Methieu Nedershoven, ambdós naturals de la ciutat. També va ser saquejada l'església, despullada de totes les seves riqueses i ornamentacions religioses de valor.

Fou de fet a causa d'això que la ciutat demanà als ducs de Parma que els sis mestres de capella, entre els quals es trobava a Paul Van Ghemert II des del 1587, fossin exempts de càrrecs i impostos municipals per tal que poguessin invertir aquests diners en benefici de l'església. I tot i que el 8 de juny de 1587 el duc els ho va concedir, Paul Van Ghemert II fou l'únic mestre al qual no afectà la resolució.

Paul i Anne redactaren un testament mancomunat el 13 de març de 1582 i ell morí el 1607 probablement a la mateixa ciutat on nasqué, Anvers. En el testament hi destacava la voluntat que la fortuna del matrimoni fos repartida entre els seus quatre fills un cop la parella morís.⁶⁷

Catedral d'Anvers, situada al centre històric de la ciutat.⁶⁷

Anne Van Dale, ja viuda, va conservar l'administració de les propietats del seu pare Paul Van Dale a les Canàries, i el 18 de novembre de 1617 va llogar les tres parts que posseïa de la sucreria de Tazacorte a Jaques de Brier. Aquest lloguer vencí el 1621, i el 18 de novembre del mateix any va llogar l'explotació de Tazacorte per nou anys més al coronel Pedro de Sotomayor Topete i Jeronima Van Dale, la seva neboda, per un pagament de 3000 ducats. El pagament es podia fer amb espècies, o sigui, mitjançant entregues de sucre estimades al preu del dia.

A més, va fer un testament propi el 20 d'octubre de 1618 davant els regidors d'Anvers a causa de la mort relativament prematura del seu fill Paul Van Ghemert III i la necessitat de reestructurar l'herència. En el testament mostrava la seva voluntat de ser enterrada en el cor de l'església de Récollets, al panteó familiar on es trobava el seu avi, fer diverses donacions i repartir la seva fortuna entre les seves tres filles restants amb la condició que si una de les tres filles moria abans de que li fos atorgada la seva part de l'herència, aquesta s'hauria de repartir entre les germanes restants. A més, el 31 maig 1630 afegeix al seu testament diferents donacions com 100 florins a l'església de Saint Jaques per a la construcció del cor o la voluntat de que cada dona allotjada a l'hospici Van Dale rebés 6 florins. Ella va morir el 1633 a una edat bastant avançada que devia rondar els 90 anys.

⁶⁷ Fotografia extreta de: <<https://www.flickr.com/photos/allard1/6583874143/?rb=1>>

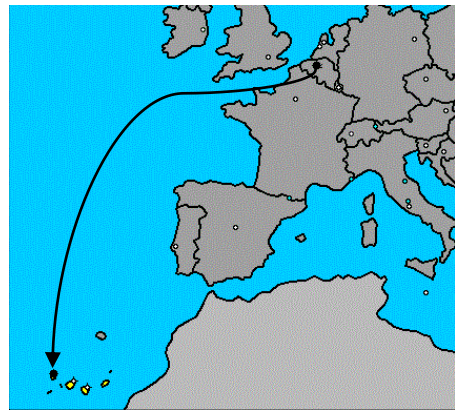
La parella tingué quatre fills:

- Catherine Van Ghemert, que era la filla més gran i va amassar una gran fortuna, es casà amb Philippe van Vlierden el 20 d'octubre de 1618 de qui rebé una dot de 20.000 florins i tingué algunes relacions comercials amb La Palma, tot i que no consta que s'hi traslladés. Romangué viuda l'any 1631.
- Anne Van Ghemert, qui deixà testament el 10 d'octubre de 1645 i morí el 10 de juny de 1661 sense casar-se.
- Lucie Van Ghemert, que deixà testament l'onze d'agost de 1619 i morí el juliol de 1636. La seva fortuna fou repartida entre els jesuïtes d'Anvers i la seva germana Ana, ja que amb Catherine hi havia hagut certes tensions familiars pel que respecte a l'herència.
- Paul Van Ghemert III, qui seguirà la branca familiar que s'està analitzant.

5.3.4 Paul Van Ghemert III⁶⁸

Ell fou qui abandonà Anvers i es traslladà definitivament a l'illa de La Palma, concretament al municipi de Los Llanos de Aridane. Es traslladà a l'illa amb el seu avi, Paul Van Dale, i es dedicà a la gestió dels terrenys agrícoles que els seus pares hi posseïen.

No deixa de ser interessant, però, analitzar quins foren els motius que dugueren a Paul Van Ghemert III a traslladar-se, juntament amb el seu sogre, a l'illa de la Palma.

Mapa d'Europa que il·lustra el viatge de Pablo Van Ghemert III d'Anvers a La Palma.

Aquest fet s'ha d'entendre en continuïtat amb els interessos comercials que des de feia més d'un segle oferien els arxipèlags atlàntics de clima tropical i, més tard, oferiria el continent Americà recentment descobert.

Els arxipèlags de les Açores i Madeira ja havien adquirit bastant protagonisme en el panorama comercial flamenc de mitjans del segle XV gràcies a les possibilitats d'un comerç avantatjós que oferien uns productes únics propiciats pel clima particular de les illes. Així doncs, Anvers es va convertir en el centre distribuïdor d'aquests productes i Flandes en el

⁶⁸ DONNET, Fernand. *Histoire de l'établissement des anversoïis aux Canaries au XVIe siècle*. Anvers: Imprimerie Veuve de Backer, 1895. Pàg. 111-112.

centre econòmic de l'època gràcies als seus comerciants que portaven productes d'arreu del món i que formava part de l'imperi espanyol, el més potent del moment.⁶⁹

Uns quants anys més tard, al 1493, La Palma també s'integrà a l'imperi espanyol tot adquirint diversos privilegis atorgats per la Corona d'Aragó i foren inicialment comerciants genovesos, els quals també havien esdevinguts excel·lents navegadors, els artífexs de posar en contacte l'arxipèlag canari amb el món flamenc.⁷⁰

Però ja a principis del segle XVI diversos il·lustres mercaders nòrdics es traslladaren a la zona per fer fortuna. Un dels més importants fou l'alemany Jácome de Groenberg qui fou soci de la companyia sucrera Welzer i la fortuna del qual fou avaluada com a 1/6 de tota la riquesa insular. Fou el primogènit d'aquest il·lustre comerciant, Melchor de Monteverde (el cognom va ser castellanitzat)

Casalots de l'Hacienda de Argual.⁷²

qui es casà amb Maria Van Dale, filla de Pablo Van Dale, molt probablement motivat per interessos econòmics entre ambdues famílies. Fou així com s'establí una forta relació entre Pablo Van Dale, sogre de Pablo Van Ghemert III, i els grans propietaris de La Palma, i, de fet, al 1562 compra als Monteverde 4/5 parts dels terrenys més productius de l'illa, anomenats "Haciendas de Argual y Tazacorte".⁷¹

Aquest fou el motiu, juntament amb el fet que les Canàries, al ser un terreny descobert feia poc, la integració era fàcil ja que agrupava gent vinguda d'arreu d'Europa⁷³, pel qual Paul Van Dale tot i gaudir d'una situació socioeconòmica privilegiada a la seva terra natal es mudà a l'illa encara que fou Pau Van Ghemert III l'encarregat d'aquests terrenys i, amb la mort del seu sogre, n'esdevingué el propietari.

⁶⁹ CORVISIER, André. *Historia moderna*. Sant Joan d'Espí: Editorial Labor, 1977. ISBN: 84-335-1715-5

⁷⁰ VIÑA BRITO, Ana. "Los flamencos en Canarias en el siglo XVI". *Revista de historia canaria*, 194 (2012), 161 - 191. ISSN: 0213-9472. Pàg. 171-181.

⁷¹ VIÑA BRITO, Ana. "La hacienda de Tazacorte". *Anuario de estudios atlánticos*, número 50 (2004). ISSN: 0570-4065. Pàg 21-23.

⁷² Fotografia extreta de: < <https://lapalmaislaadentro.wordpress.com/tag/heredamiento-de-las-haciendas-de-argual-y-tazacorte/> >

⁷³ EGEA MOLINA, Eugenio. "Apellidos flamencos en Canarias. Unas anotaciones sobre su asentamiento". *Genealogías canarias* [bloc]. 17 de novembre de 2013. [Consulta: 17 de maig de 2014]. Disponible a: <<http://geneacanaria.blogspot.com.es/search/label/Flamencos>>

I és que es tractava d'uns terrenys de gran valor. En ells dugueren a terme plantacions de sucre. I és que des de finals de l'Edat Mitjana el sucre havia substituït el pebre com a espècie principal i tant l'aristocràcia com la burgesia havien mostrat gran interès en aquest producte per a les conserves de fruites. Amb el temps també adquirí importància el sucre de qualitats inferiors entre les classes baixes esdevenint així un aliment àmpliament estès entre tots els grups socials. Però el sucre de Canàries va ser considerat a Europa el més fi i per tant el més car, i la illa de La Palma la principal en la producció i exportació de tot l'arxipèlag, estant la seva producció centrada al "Valle de Aridane", on es situaven les "Haciendas de Argual y Tazacorte".⁷⁴

Aquesta exclusivitat, però, durà poc. Cal considerar que la importància del sucre canari es basava en la seva exclusivitat, ja que cap altre territori europeu ni mundial, excloent els arxipèlags de Madeira i les Açores, tenia el clima necessari per produir un sucre tant refinat. Ara bé, el descobriment d'Amèrica l'any 1492 canvià la situació. Tot i que en un principi els esforços europeus al continent es basaren en el terreny militar i miner, a mesura que aquest s'anava conquistant diverses colònies s'establien al Carib, de clima similar al canari. D'aquesta manera a finals del segle XVI el sucre americà, procedent principalment de Santo Domingo, entrà en competència amb el de La Palma que, amb els anys, anà perdent importància i se substituï, en part, per vinyes.⁷⁵

*Il·lustració d'esclaus treballant a les plantacions sucreres d'Amèrica.*⁷⁶

Així doncs, Paul Van Ghemert, atret per les potencialitats econòmiques de l'illa, no va tornar mai a la seva ciutat natal, Anvers, i morí a La Palma entre l'1 de juny de 1617, quan deixà testament davant de Gaspar Simón Da Silva, i el 20 d'octubre de 1618, quan la seva mare fa un nou testament justament a causa de la seva defunció.

De fet, com que havia mort abans que un dels seus progenitors, no va poder rebre la part de l'herència que li corresponia i en el seu testament va establir a la seva mare com a legatària universal, o sigui, que tots els seus béns passessin en possessió seva. D'aquesta

⁷⁴ ARBELO GARCÍA, Adolfo. "De Amberes a la isla de La Palma". Dins: DE PAZ SÁNCHEZ, Manuel Antonio [dir.]. Flandes y Canarias: nuestros orígenes nórdicos volumen 2. Las Palmas de Gran Canaria: Centro de la cultura popular canaria, 2005, 53 – 93. ISBN: 978-7926-485-3

⁷⁵ GONZÁLEZ, Jesús. "Caminos de ida y vuelta". Revista Ambienta, 92 (2010) 2-3.

⁷⁶ Fotografia extreta de: <<http://www.revistaambienta.es/WebAmbienta/marm/Dinamicas/seccioness/articulos/azucar.htm>>

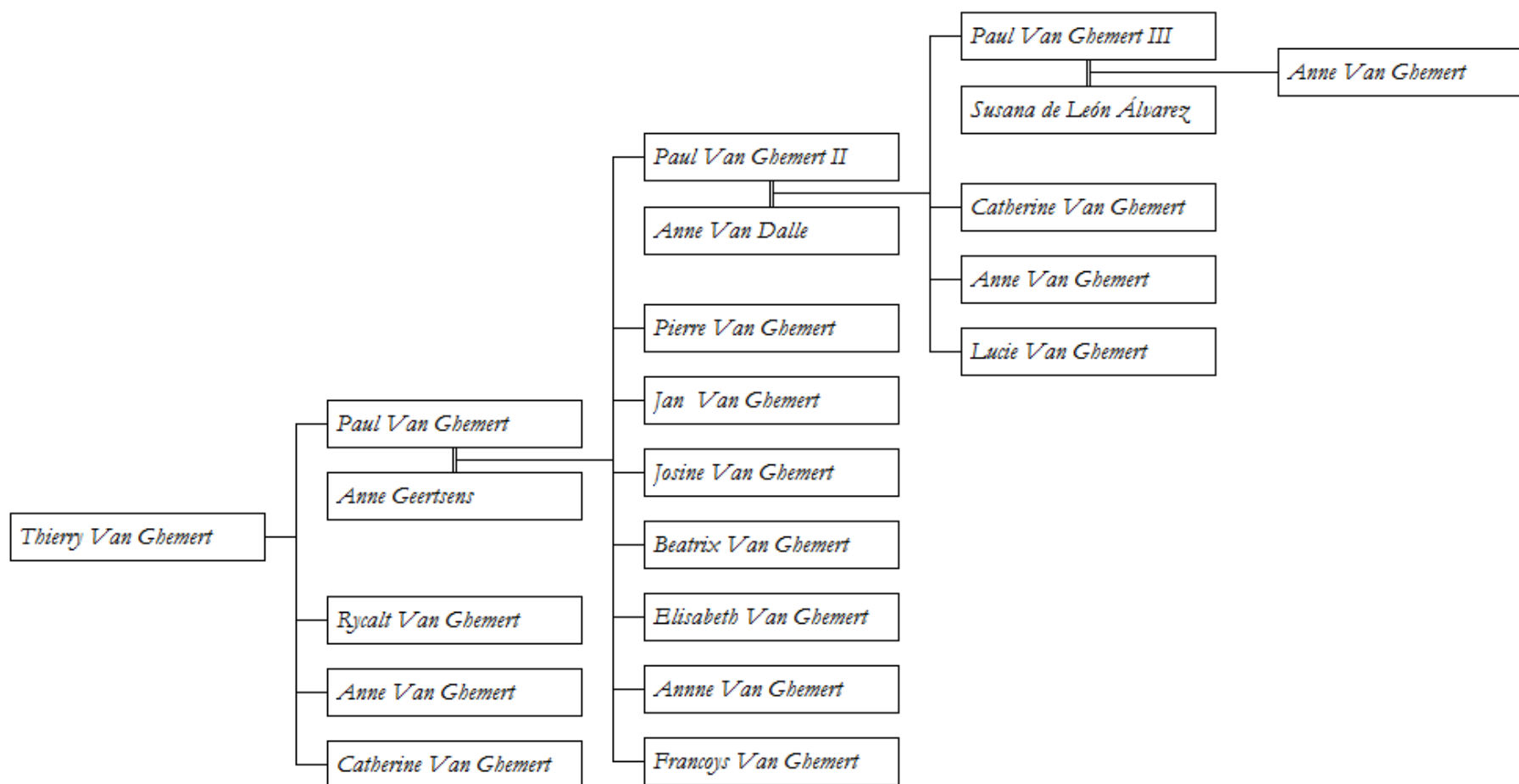

manera totes les possessions legítimes de Paul Van Ghemert III foren retornades a la mare, qui va reorganitzar l'herència entre les tres filles tal i com ha estat exposat anteriorment.

Paul Van Ghemert III es casà amb Susana León Álvarez, de qui tingué una filla, Anne Van Ghemert, que iniciarà el següent punt d'aquest treball. En ella decau la importància econòmica de la família ja que, si bé el seu pare havia manifestat verbalment la voluntat que li fossin atorgats 1000 ducats i Anne Van Dale s'havia encarregat de complir-la, totes les propietats, terrenys i béns comercials dels quals disposava el seu pare havien estat retornats a la seva mare, fet que va impedir, en gran mesura, el desenvolupament econòmic d'aquesta branca de la família en el futur.

5.3.5 Arbre genealògic de l'etapa comercial.

5.3.6 Taula de personatges de l'etapa comercial.⁷⁷

NOM	ANYS ⁷⁸	CÒNJUGE	FILLS	OBSERVACIONS
Thierry Van Ghemert	1500 - 1565	Desconeguda	Paul Van Ghemert Rycalt Van Ghemert Anne Van Ghemert Catherine Van Ghemert	És el primer home de la branca estudiada i emparentat amb l'autor. Ja no neix a Ghemert, sinó a Maastricht.
Paul Van Ghemert	1520 - 1600	Anne Geertsens	Paul Van Ghemert II Pierre Van Ghemert Jan Van Ghemert Josine Van Ghemert Beatrix Van Ghemert Elisabeth Van Ghemert Anne Van Ghemert Francoys Van Ghemert	És qui es traslladà de Maastricht a Anvers, on es dedicà al comerç. Els seus afers assoliren ràpidament una gran dimensió i va amassar una important suma de diners, de les més grans de tota la branca exposada sens dubte.

⁷⁷ En el cas de l'arbre i la línia temporal s'ha afegit Anne Van Ghemert tan sols perquè sigui més fàcil la connexió respecte la següent etapa, a la qual pertany i s'hi repeteix, i, per tant, s'exposarà en la seva taula de personatges, no en aquesta.

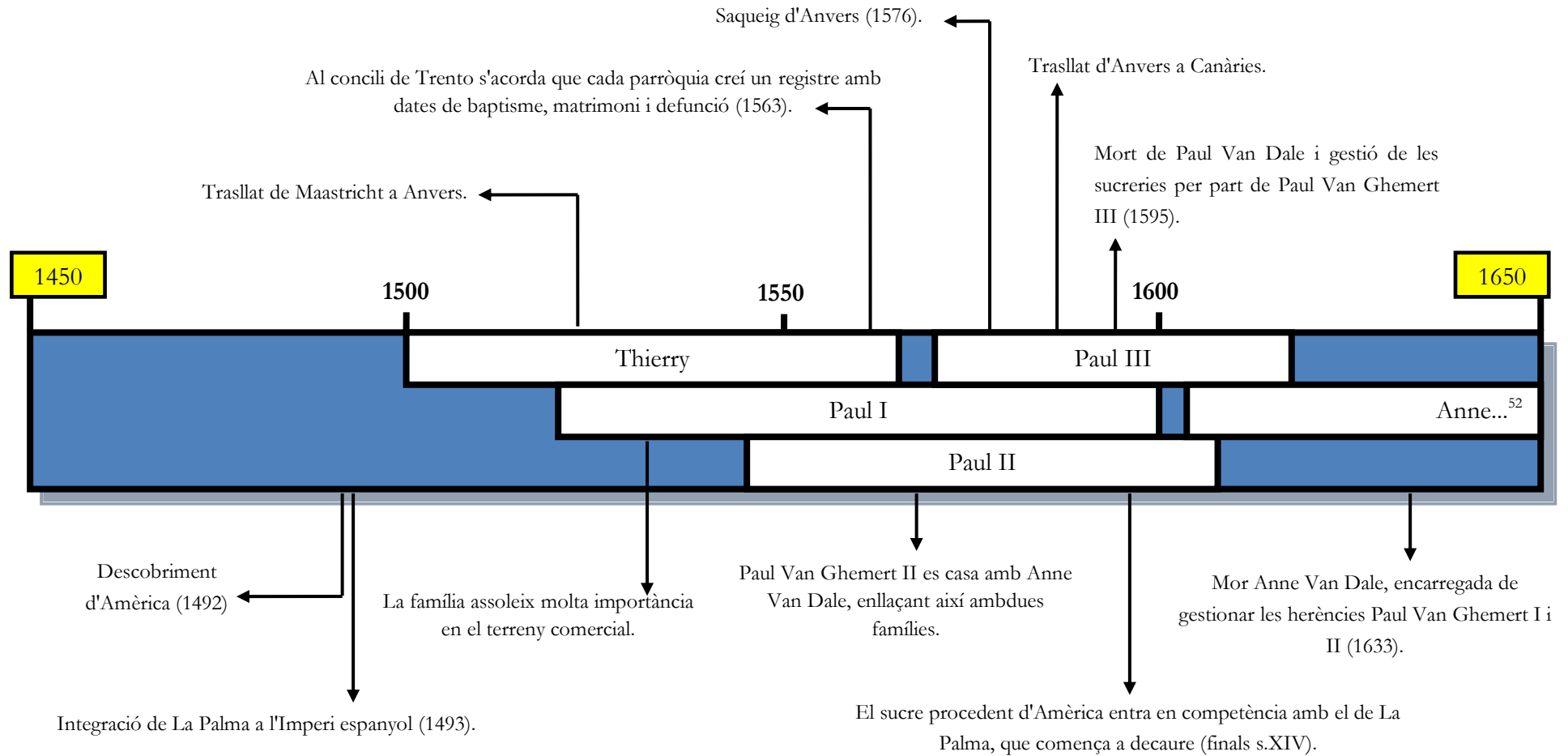
⁷⁸ S'ha seguit el criteri de la primera taula tot i que amb l'esperança de vida actualitzada, en aquests anys rondava els 65 anys sense tenir en compte mort prematures.

Paul Van Ghemert II	1545 - 1607	Anne Van Dale	Paul Van Ghemert III Catherine Van Ghemert Anne Van Ghemert Lucie Van Ghemert	Continuador dels negocis del seu pare en el terreny comercial i víctima de saqueig d'Anvers es casà amb Anne Van Dale unint així ambdues famílies.
Paul Van Ghemert III	1570 - 1617	Aleijt De Rover	Jan Van Ghemert Dierderik II Van Ghemert Emont III Van Ghemert	Es traslladà d'Anvers a la Palma amb el seu avi, on es dedicà a l'explotació de la canya de sucre, iniciant així una nova etapa del cognom, ara a les Illes Canàries.

5.3.7 Línia temporal de l'etapa comercial

⁷⁹ En el cas de que apareguin punts suspensius és perquè la persona fa d'enllaç entre la línia temporal exposada i la de la següent etapa.

5.4 Etapa d'estabilitat: consolidació a Los Llanos

Aquesta pèrdua de poder econòmic anà, a la vegada, estretament lligada amb la disminució de mencions en documents de caire comercial i/o notarial, i, per tant, la informació que existeix sobre cadascun dels homes i dones exposats a continuació és menys extensiva. A més, la falta de comerç implicà una frenada en les emigracions i trasllats que, de fet, dóna lloc al nom que l'autor ha considerat més adient per a aquesta etapa, d'estabilitat, justament perquè fins a la següent etapa, a finals del segle XIX, els membres de la branca familiar naixeran, viuran i moriran tots a la mateixa població: Los Llanos de Aridane.

5.4.1 Anne Van Ghemert⁸⁰

Anne Van Ghemert nasqué ja a l'illa de La Palma, concretament a la localitat ara esmentada on fou batejada el 2 de novembre de 1603 a la parròquia de los Remedios.

En la mateixa parròquia es casà el 20 d'octubre de 1619 amb un alferes anomenat Melchor Diaz Taño y Camacho, fill de Francisco Díaz Taño i Águeda Camacho. Atorgà testament el 7 de desembre de 1652 davant de l'escrivà públic Juan de Alarcón i es desconeix la data en què va morir.

Mapa de les Illes Canàries amb Los Llanos de Aridane marcat en negre.

Del seu matrimoni amb Melchor Diaz va tenir sis fills: Paul, Marinne i Anne, que van morir joves, Pauline, que va tornar a Anvers i va morir allà reclosa en una institució mental el 1685, Michelle, de la qual no se'n sap res, i Águeda, exposada a continuació:

5.4.2 Águeda Camacho Van Ghemert⁸⁰⁸¹

a los Llanos, fou batejada el 2 d'abril de 1624 a los Remedios i es casà el 2 d'octubre de 1650 a la mateixa parròquia amb Juan Álvarez del Corral y Béthencourt, fill de Pedro Martín del Corral i Maria de Béthencourt y Álvarez, amb qui tingué dues filles: la primera, María Van Ghemert, de qui es parlarà a continuació, i la segona, Luisa Van Ghemert,

⁸⁰ RÉGULO PÉREZ, Juan [dir.]. *Nobiliario de Canarias, tomo IV*. Edició facsímil. San Cristóbal de La Laguna: 1954. Pàg. 583.

⁸¹ Segons la font consultada apareix només amb el cognom Dias. D'aquesta manera, en el cas de *Histoire de l'établissement des anversoises aux Canaries au XVIe siècle* apareix només com a Dias, però en el cas del *Nobiliario de Canarias* apareix com a Camacho Van Ghemert. El fet de que els seus fills hagin continuat portant el cognom Van Ghemert ha fet a l'autor seleccionar la segona combinació, tot i que la primera, en principi, tampoc és incorrecta.

nascuda el 17 de juny de 1659 i batejada el 24 del mateix mes; qui es casà a Los Llanos el 17 de febrer de 1681 amb José Pérez Volcán. ^{pag 112}

El cas de la Luisa és significatiu, ja que es té referència tant de la data de naixement com la de bateig. Entre ambdues es pot observar, com en la majoria de casos de l'època, que són molt pròximes temporalment i sovint amb una setmana de diferència aproximadament. Aquest fet ha estat el que ha portat a l'autor d'aquest treball a establir el mes de bateig com a mes de naixement de qualsevol individu del qual només es disposi de la data del primer esdeveniment, ja que de la majoria d'avantpassats només en consten dates en que se celebrés una cerimònia religiosa.

*Parròquia de Nuestra Señora de los Remedios.*⁸²

5.4.3 María Van Ghemert⁸³

Nascuda a Los Llanos el 15 de novembre de 1656 i batejada el 22 del mateix mes va contraure matrimoni a la parròquia de los Remedios el 29 de gener de 1673 amb l'alferes Juan Rodríguez de la Cruz, nascut a Tijarafe el 23 de desembre de 1656. De la seva unió tingueren 5 fills:

- Andrés Van Ghemert, nascut l'1 de març de 1674.
- Pablo Van Ghemert, nascut l'11 de novembre de 1676 i mort el 5 d'octubre de 1763 amb casi 90 anys es casà amb Luisa Francisca de Jesús Padrón i tingueren 3 fills, la descendència dels quals nos serà exposada ja que no té interès pel que respecte a la branca que s'està analitzant.
- Ana Van Ghemert, casada el 30 de desembre amb Juan Domínguez Manrique, personatge polític important de l'època, alcalde de Los Llanos i alferes de les milícies de La Palma;
- José Van Ghemert, de qui es parlarà a continuació.

⁸² Fotografia extreta de: <<http://bandacornetasytamboresnisamar.blogspot.com.es/2012/03/contratos-en-semana-santa-2012.html>>

⁸³ RÉGULO PÉREZ, Juan [dir.]. *Nobiliario de Canarias, tomo IV*. Edició facsímil. San Cristóbal de La Laguna: 1954. Pàg. 583 - 584.

- Juana Van Ghemert, casada el 15 de novembre de 1728 amb Antonio Pérez Fernández i morta a Los Llanos el 27 de febrer de 1767 amb fills.

És interessant observar que, en principi, María Van Ghemert no hauria de portar aquest cognom. No només es va desestimar el primer cognom del pare (del Corral) el qual, per tradició, hauria d'haver estat el primer de la filla, sinó que també van rebutjar el primer cognom de la mare (Camacho). Aquest fet es deu a que no hi havia una llei concreta que determinés l'ordre dels cognoms i, per tant, l'elecció era dels pares. En aquest cas, doncs, molt probablement van escollir el cognom "Van Ghemert" per la connotació social que aquest implicava. No feia tant de temps que la família havia tingut un important patrimoni a l'illa i en un poble tan petit com Los Llanos portar aquest cognom donava una certa reputació social ja que emparentava directament amb l'alta classe social de la zona actual o passada.⁸⁴

Amb els fills de María Van Ghemert passà exactament el mateix: tot i que l'usual hauria estat que el cognom que adoptessin els seus fills hagués estat el del marit, van adoptar el de la mare perquè era més prestigiós.

5.4.4 José Van Ghemert de la Cruz⁸⁵

Nasqué a Los Llanos en data indeterminada i contragué matrimoni el 13 de novembre de 1707 amb Isabel Martín Carballo, filla de Bartolomé Martín Pérez de Justa i Ana Hernández Carballo, neta del fundador de la capella de Los Remedios. Va morir el 1730 a les "Indias de Su Majestad", o sigui, a Amèrica.

Tingué del seu matrimoni 5 fills:

- Ana Van Ghemert y Carballo, nascuda el 19 d'abril de 1710 i casada a Los Llanos el 25 de novembre de de 1728 amb Juan Fernández de Justa amb qui tingué 4 fills.
- Josefa Van Ghemert y Carballo, casada amb Juan Rodríguez Hernández el 16 de desembre de 1731 a Los Llanos, que morí sense descendència.
- María Van Ghemert y Carballo, casada el 3 de novembre de 1742 amb Juan Taño y Fernández del Pino amb qui tingué un nombre indeterminat de fills.

⁸⁴ Informació proporcionada per Núria Furió.

⁸⁵ RÉGULO PÉREZ, Juan [dir.]. *Nobiliario de Canarias, tomo IV*. Edició facsímil. San Cristóbal de La Laguna: 1954. Pàg. 589 - 591.

- José Van Ghemert y Carballo, qui es casà a Los Remedios el 19 d'octubre de 1744 amb Juana Fernández del Pino y Sosa. Fou la seva descendència la que emprà el variant del cognom Guelmes o Guélmez; forma que es conservà durant segles a la localitat de El Paso, a la mateixa illa de La Palma.
- Antonio Van Ghemert y Carballo, a qui pertany el paràgraf següent.

5.4.5 Antonio Van Ghemert y Carballo⁸⁶

Nascut a la localitat de Los Llanos, contragué matrimoni a l'església de Los Remedios el 26 de juliol de 1753 amb Antonia Josefa de Justa, amb qui deixà el 27 de juny de 1776 testament mancomunat a favor del seu fill Fernando. Tingueren, a més, 6 fills:

- Antonio Van Ghemert de Justa, nascuda el 26 de setembre de 1574 es casà a Los Llanos el 16 de febrer de 1783 amb Antonio Carballo de Alcalá.
- Miguel Antonio Van Ghemert de Justa, nascut el 28 de setembre de 1756 i batejat el 10 d'octubre del mateix any.
- Fernando Van Ghemert, que es feu cura i dedicà la seva vida a la religió i la fe cristiana.
- Tomás Antonio Van Ghemert de Justa, de qui tractarà el següent apartat.
- Francisca Antonia Van Ghemert de Justa, nascuda el 7 de març de 1774 i batejada el 16 de mateix mes i que morí de forma prematura a l'edat de 13 anys el 25 de maig de 1787.
- Juana Antonia Van Ghemert de Justa, nascuda el 25 de juny de 1776 i batejada el 2 de juliol del mateix any, es casà a Los Remedios el 26 de febrer de 1804 amb el seu cosí tercer Gabriel Lorenzo de Alcalá. Testaren de forma mancomunada el 28 de desembre de 1834 i morí el 16 de gener de 1835 havent tingut 3 fills que ja adoptaren la variació etimològica del cognom Wangüemert i foren, per tant, la primera generació coneguda que adoptà aquesta variant que s'acabà imposant a tota la família a l'illa.

⁸⁶ RÉGULO PÉREZ, Juan [dir.]. *Nobiliario de Canarias, tomo IV*. Edició facsímil. San Cristóbal de La Laguna: 1954. Pàg. 591 - 594.

5.4.6 Tomás Antonio Van Ghemert de los Reyes de Justa⁸⁶

Nasqué el 5 de gener de 1772 a la localitat de Los Llanos i fou batejat el 12 del mateix mes. Esdevingué alcalde constitucional de la població i el 16 de gener de 1793 contragué matrimoni a Tijarafe amb Cayetana Josefa de Alcalá Vergara y Acosta, la seva cosina tercera. D'aquest matrimoni tingué 3 fills:

- Ambrosia María Wangüemert y Alcalá, nascuda el 7 de desembre de 1795 i batejada el 9 del mateix mes, es casà amb el seu cosí tercer Domingo José Kábana y Carballo el 28 de desembre de 1814 i morí el 6 de juliol de 1870 havent tingut 8 fills.
- Agustina Wangüemert y Alcalá, casada el 26 de febrer de 1815 amb el seu cosí germà José Antonio Carballo y Wangüemert, morí viuda el 26 de març de 1882 i deixà descendència.
- José María Wangüemert y Alcalá, que serà tractat a continuació.

Però quan Cayetana va morir, Tomás Antonio de los Reyes Van Ghemert de Justa va repetir núpcies amb Josefa González y Pérez de Justa el 8 de febrer de 1829 morta el 14 d'abril de 1855. A més, el 1839 havia testat, aquest cop de forma individual, davant Gregorio José Medina el 16 de juliol de 1839. Finalment va morir l'any 1849 a l'edat de 77 anys havent deixat del seu segon matrimoni els dos fills següents:

- Tomás Wangüemert y González, que va morir solter el 22 de març de 1872.
- Josefa María Wangüemert y González, nascuda el 27 de setembre de 1835 i batejada el 29 del mateix mes, es casà amb Mariano Sosa y Duque el 12 de maig de 1858 i morí el 18 de febrer de 1906 amb successió.

5.4.7 José María Juan Nepomuceno Wangüemert y Alcalá⁸⁷

Nasqué a Los Llanos el 21 de juliol de 1800 i fou batejat el 25 del mateix mes⁸⁸. En ell es pot observar que es produí un dels canvis més significatius en la història immaterial de la branca familiar: el cognom va variar etimològicament⁸⁹. Tot i que com s'ha exposat

⁸⁷ RÉGULO PÉREZ, Juan [dir.]. *Nobiliario de Canarias, tomo IV*. Edició facsímil. San Cristóbal de La Laguna: 1954. Pàg. 594 - 595.

⁸⁸ Vegeu l'annex de la pàgina 75.

⁸⁹ Les característiques i causes d'aquestes variacions ja han estat exposades a *Fonaments teòrics* i, per tant, es considera innecessària repetir-les.

anteriorment aquest fet ja s'havia produït en una altra branca una generació abans, en la que ens ocupa és el primer precedent.

Fou capità del regiment de milícies de La Palma i es casà el 30 d'octubre de 1826 amb la filla de governador d'armes de la veïna localitat d'Argual, anomenada María de la Concepción Lorenzo y Felipe, a la parròquia de San Pedro de Argual. Del seu matrimoni amb ella, que morí el 16 d'abril de 1861, tingueren 6 fills:

- Buenaventura Wangüemert y Lorenzo, nascut a Los Llanos el 14 de juliol de 1827 i casat a Fuerteventura amb María Josefa Leal y Viera. Mort el 18 de novembre de 1888 tingué 7 fills.
- Garciliana Wangüemert y Lorenzo, nascuda el 8 d'agost de 1829 i batejada el 12 del mateix mes, morí en plena infància a l'edat de 8 anys.
- Matilde Wangüemert y Lorenzo, nascuda el 12 d'abril de 1831 i batejada el 24 del mateix mes, es casà a la parròquia de Los Llanos el 6 de gener de 1858 amb José Leal y Viera.
- Leodegario María de los Remedios Wangüemert y Lorenzo, nascut el 30 de març de 1833 i batejat el 6 d'abril següent, fou capità del batalló de les milícies de Canaries. Es casà amb la seva cosina segona Josefa Basilia Lorenzo y Calero. Ella morí el 27 d'octubre de 1875 a l'edat de 32 anys, mentre que ell morí el 10 de juny de 1910; de la seva relació tingueren 4 fills.
- Domingo María de los Remedios Wangüemert y Lorenzo, nascut el 25 de maig de 1835 i batejat el 31 del mateix mes va morir a la curta edat de dos anys.
- Domingo María Wangüemert y Lorenzo, de qui tracte l'apartat següent.

Cal remarcar que és el primer del qual se n'ha pogut obtenir la partida de baptisme de la parròquia de Los Llanos, una còpia de la qual està adjuntada en els annexes.

Com s'havia apuntat al principi de l'anàlisi de resultats, aquests documents no sempre estan ben transcrits, i un exemple n'és la del propi José María. En ella es pot observar que el cognom Wangüemert està escrit amb be baixa, fet que podria propiciar dubtes si no fos perquè tant en tots els llibres consultats com en la partida de bateig del seu fill apareix tal i com s'escriu actualment.

5.4.8 Domingo María Wangüemert y Lorenzo

Nascut el 3 de juny de 1838 i batejat el 7 del mateix mes⁹⁰ fou Llicenciat en Medicina i cirurgia, un títol preuadíssim en l'època, ja que la quantitat de metges i sobretot quirúrgics llavors era realment escassa, i, de fet, va acabar treballant de metge cirurgià. A la repetida parròquia de Los Remedios de Los Llanos de Aridane va contraure matrimoni amb María Magdalena Poggio y Lugo. Es quedà vidu el 18 de juliol de 1885 i morí quatre anys més tard, el 17 de febrer de 1889 havent deixat 3 fills:

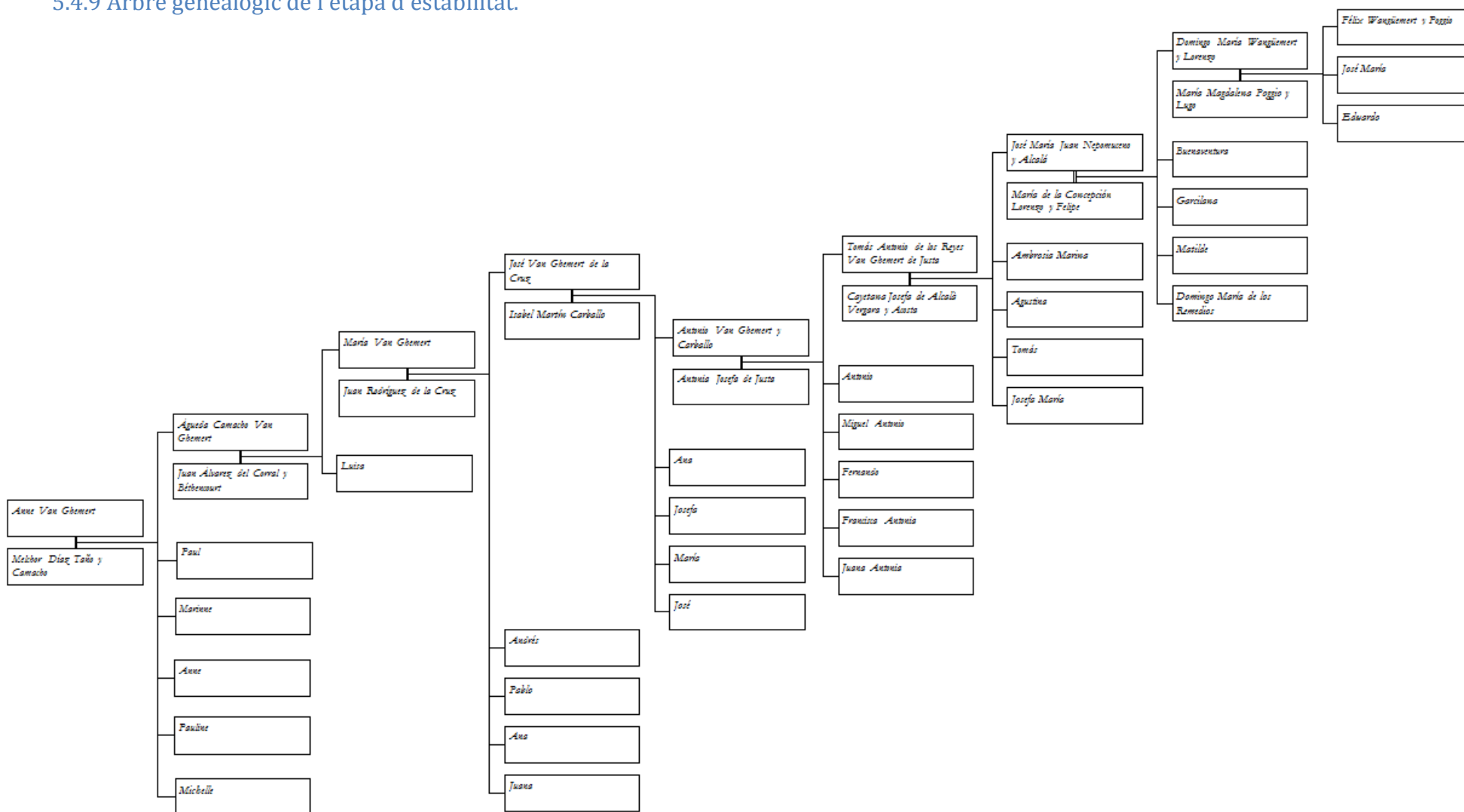
- Félix Wangüemert y Poggio, qui encapçalarà la tercera i definitiva etapa en la que s'ha distribuït l'arbre, l'anomenada *etapa de proximitat*.
- José María Wangüemert y Poggio, Doctor en Filosofia i Lletres i notable escriptor dedicat a estudis històrics que es casà amb Enriqueta Lobón y Muñoz. Es traslladaren a Madrid i tingueren 5 fills, tres dels quals obtingueren una carrera universitària.
- Eduardo Wangüemert y Poggio, Llicenciat en Filosofia i Lletres, nasqué el 30 de març de 1875 i no tingué cap descendència de la seva relació amb María Pagay y Ureta, natural de Bilbao.

No deixa de ser curiós analitzar aquesta última generació esmentada en relació amb totes les anteriors. En ella es pot observar una obertura cap a un món més globalitzat i modern. El pare de família ja era Llicenciat, i tots tres fills obtingueren una carrera universitària. A més, aquests s'obren a viatjar per Espanya, moviments que no es feien palesos fins a final de l'etapa comercial, i que quedaren estancats en la localitat de Los Llanos de Aridane. Aquesta novetat, doncs, sembla ser suficient per encetar una nova etapa, l'*etapa de proximitat*.

⁹⁰ Vegeu l'annex de la pàgina 76.

5.4.9 Arbre genealògic de l'etapa d'estabilitat.

5.4.10 Taula de personatges de l'etapa d'estabilitat.

NOM	ANYS ⁹¹	CÒNJUGE	FILLS	OBSERVACIONS
Anne Van Ghemert	1603 - 1670	Melchor Diaz Taño	Paul Marinne Anne Pauline Michelle Águeda	Hereva d'una molt petita part de la fortuna del seu pare és la iniciadora d'una etapa sense massa moviment ni econòmic, ni social, ni geogràfic.
Águeda Camacho Van Ghemert	1624 - 1680	Juan Álvarez del Corral y Béthencourt	María Luisa	-
María Van Ghemert	1656 - 1710	Juan Rodríguez de la Cruz	Andrés Pablo Ana José Juana	Hereta el cognom sense que aquest fos ni el del pare ni el primer de la mare.

⁹¹ Cal dir que en aquest cas el desconeixement de moltes dades personals ha dificultat l'aproximació de dates de naixement i defunció i, per tant, el marge d'error en aquesta taula és molt superior. S'ha seguit el criteri de la primera taula tot i que amb l'esperança de vida actualitzada, en aquests anys rondava els 65 anys sense tenir en compte mort prematures.

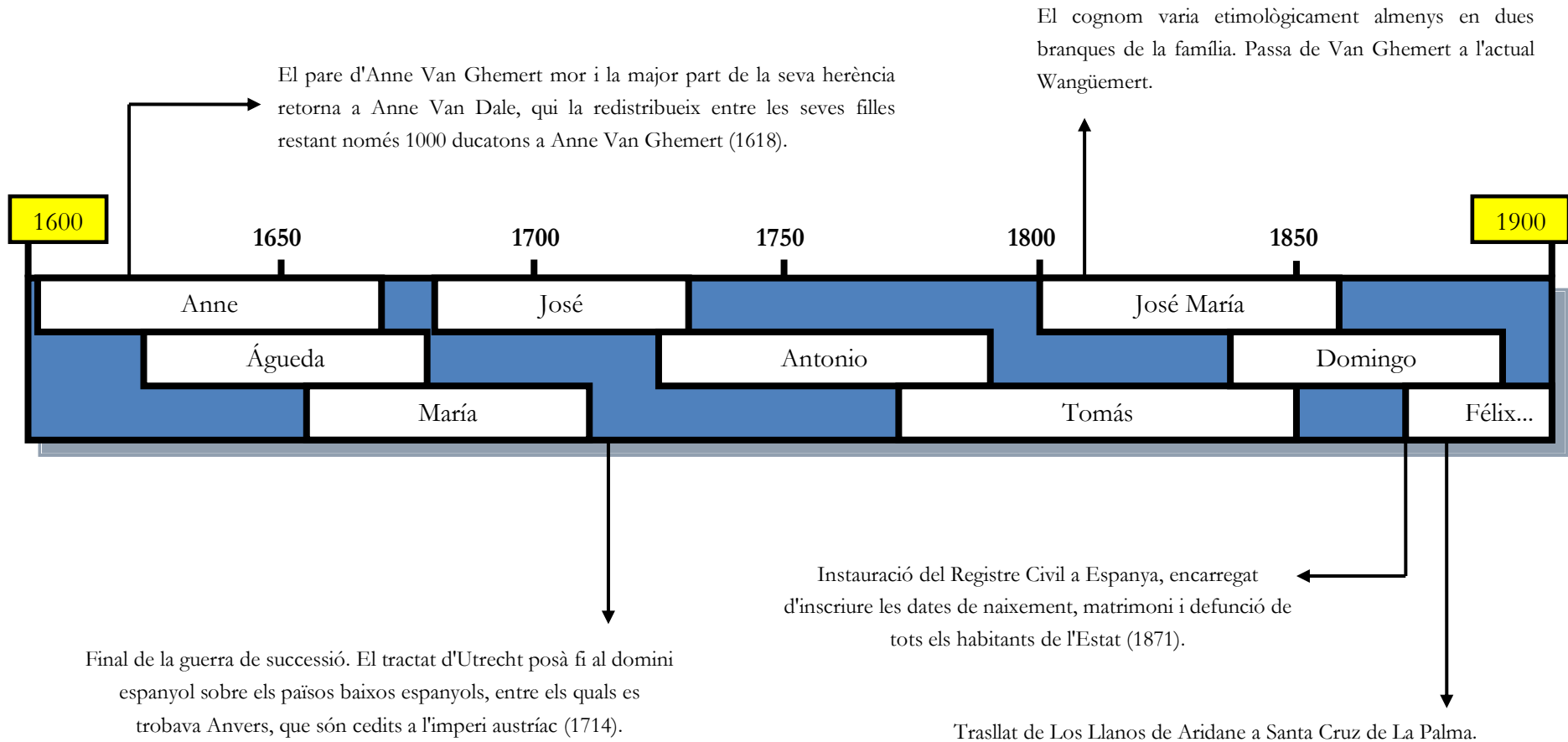
José Van Ghemert de la Cruz	1680 - 1730	Isabel Martín Carballo	Ana Josefa María José Antonio	Morí a Amèrica, tot i que no hi va anar a viure.
Antonio Van Ghemert y Carballo	1725 - 1790	Antonia Josefa de Justa	Antonio Miguel Antonio Fernando Tomás Antonio Francisca Antonia Juana Antonia	La branca de la seva filla Juana Antonia adopta, per primera vegada, el cognom Wangüemert com a variant del Van Ghemert.
Tomás Antonio Van Ghemert de los Reyes de Justa	1772 - 1849	Cayetana Josefa de Alcalá Vergara y Acosta / Josefa González y Pérez	Ambrosia Marina Agustina José María Tomás Josefa María	-
José María Juan Nepomuceno Wangüemert y Alcalá	1800 - 1860	María de la Concepción Lorenzo y Felipe	Buenaventura Garcilana Matilde Domingo María de los Remedios Domingo María	És el primer en adoptar el cognom Wangüemert a la branca familiar. Tot i així a la seva partida de naixement eclesiàstica apareix com a Vangüemert, segurament degut a un error d'escriptura.

Domingo María Wangüemert y Lorenzo	1838 - 1889	María Magdalena Poggio y Lugo	Félix José María Eduardo	Tant els pares com els fills obtenen una carrera universitària. A més, segurament es va mudar a Santa Cruz de la Palma
---------------------------------------	-------------	----------------------------------	--------------------------------	---

5.4.11 Línia temporal de l'etapa d'estabilitat.

5.5 Etapa de proximitat: de Canàries a Barcelona⁹²

La tria d'aquest nom per a definir l'etapa que s'exposarà tot seguit etapa és clara; no només es tracta d'una proximitat temporal, ja que acabarà desembocant en el propi autor i la seva família més directa, sinó que també es tracta d'una proximitat emocional, ja que no només inclou aquells parents que l'autor ha conegut, sinó també aquells dels quals ha sentit parlar dintre de l'àmbit familiar i que li han despertat una certa incògnita i curiositat dins seu.

5.5.1 Félix Wangüemert y Poggio

Nascut el 8 de febrer de 1871⁹³ a les deu de la nit i resident al carrer O'Daly número tretze de la localitat de Santa Cruz de La Palma, és el primer avantpassat del qual es disposa del certificat de naixement tot i que per pocs dies de marge, ja que cal recordar que el registre civil s'instaurà a Espanya l'u de gener del mateix any. Aquest document a priori no proporciona una informació especialment preuada o innovadora en aquest punt de l'anàlisi més enllà de la data i hora de naixement i la identitat dels pares i avis, ja exposada anteriorment. Tot i així, cal recordar que el procés d'investigació ha seguit el contrari del de l'exposició, i, per tant, fou vital aconseguir aquest document ja que no es tenia cap referència de la informació genealògica que proporciona.

El cèntric carrer O'Daly és actualment un carrer comercial paral·lel al mar en el número tretze del qual es troba una oficina del banc Santander.⁷⁴

Muntà una acadèmia d'ensenyament a l'illa i es casà a la mateixa localitat el 26 de desembre de 1898 amb María Luisa Natividad Morales y Yanes⁹⁵, amb qui tingué com a fill a Domingo Wangüemert Morales, tractat a continuació, i repetí núpcies, a causa de la mort de la seva primer dona, l'any 1917 a Barcelona amb Enriqueta Blanch Bargalló, amb qui tingué a Montserrat Wangüemert y Blanch, llicenciada en Filosofia i Lletres i casada amb Walter Cots y Figuerola el 14 de juny de 1941, amb qui tingué sis fills, tots nascuts a Barcelona.

⁹² Tota la informació d'aquest apartat, a menys que estigui especificat fient, ha estat proporcionada per fonts familiars.

⁹³ Vegeu l'annex de la pàgina 77.

⁹⁴ Fotografia extreta de: <<http://www.santacruzdelapalma.es/sclapalma/?q=node/443>>.

⁹⁵ Vegeu l'annex de la pàgina 78.

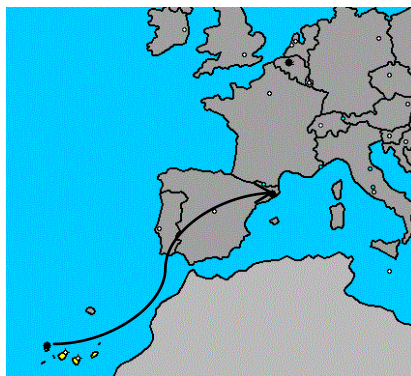
Així doncs, es pot observar que fou amb la figura de Félix Wangüemert y Poggio i el seu fill Domingo quan la branca de la família que s'està analitzant es desplaçà des de la illa de La Palma fins a Catalunya, on restarà fins a l'actualitat. Per desgràcia, però, no s'han pogut saber els motius de tal desplaçament, tot i que si que s'ha pogut establir que fou l'any 1903.

Ara bé, és evident que aquesta emigració es devia a la diferència econòmica i de desenvolupament entre ambdues regions. Mentre que La Palma restava una zona d'economia eminentment agrícola i on el poder adquisitiu de la població era molt baix, a Barcelona la industrialització avançava amb rapidesa i la ciutat es desenvolupava a gran velocitat tant social com econòmicament. Per tant, no és d'estranyar que un home culte i de classe benestant com Félix Wangüemert es traslladés per temes merament econòmics la ciutat comtal, tot i que no es poden descartar altres hipòtesis.

5.5.2 Domingo Wangüemert Morales

Domingo Wangüemert Morales, fill del primer matrimoni de Félix, nasqué el 5 de maig de 1900⁹⁶ a les nou del matí a la localitat de Santa Cruz de La Palma i es traslladà a Barcelona l'any 1903 amb tan sols 3 anys. L'any 1916, a la sorprenent edat de 16 anys, entrà a la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona, que llavors era la única universitat existent a Catalunya. Aquest fet no deixa de ser simptomàtic d'un cert benestar social ja que en aquell moment l'educació i encara més els estudis universitaris eren un privilegi a l'abast tan sols d'un cert número de joves.

Allà fou alumne, entre d'altres, del doctor Valentí Carulla i Margenat, metge, farmacèutic, rector de la Universitat de Barcelona del 1913 al 1923, director de l'hospital Clínic i impulsor del desenvolupament d'escoles a tot Catalunya.⁹⁷

Mapa d'Europa que il·lustra el viatge de Félix i Domingo Wangüemert de l'illa de La Palma a Barcelona.

Foto familiar on apareix Domingo Wangüemert retallat a la dreta (1957).

⁹⁶ Vegeu l'annex de la pàgina 78.

⁹⁷ PUJOL I ROS, Joan. *Acadèmics numeraris antics* [en línia]. Disponible a: < <http://www.ramc.cat/composicio.asp?section=numerarisAntics&sub=descripcio&id=531> >.

A més, compartí classe amb el doctor Santiago Geli Maymi o el doctor Josep Trueta Raspall, figura icònica de la medicina catalana, cap de servei de l'hospital General durant la Guerra Civil Espanyola i catalanista convençut. Tot tres, juntament amb altres 53 alumnes, van formar el conjunt de llicenciats en medicina l'any 1922, tal i com mostra la seva orla de graduació:

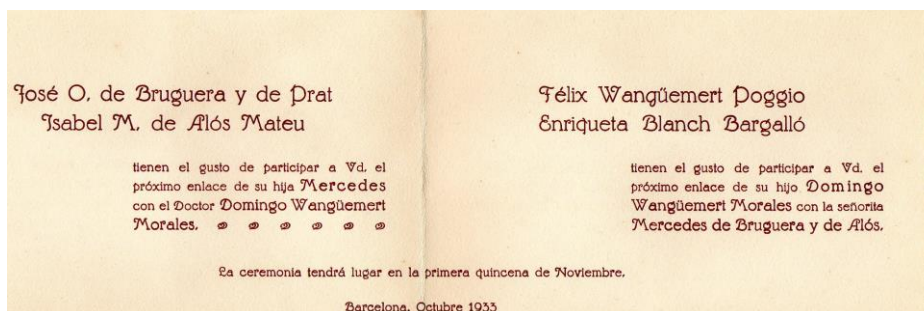

Orla original de graduació dels alumnes de medicina per la Universitat de Barcelona del curs 1916-1922. A dalt de tot es troba, encerclat, el doctor Carulla; al mig de l'orla el doctor Santiago Geli, a la part inferior esquerra el doctor Josep Trueta i finalment, a la seva dreta, el doctor Domingo Wangüemert, tots encerclats.

Un cop graduat, Domingo Wangüemert Morales treballà, com ho faria durant tota la seva vida, de metge a Barcelona, on conegué a Maria de las Mercedes de Bruguera y de Alós, membre de l'alta burgesia catalana. Però el pare d'ella s'oposà amb fermesa a la seva relació, batejant-lo de forma despectiva com a "El Festivo" en clara referència al seu nom i oferint a la seva filla la possibilitat de fer volta al món a canvi de que no es casés amb ell. Es fa palès, doncs, rebuig envers en Domingo per part del pare, tot i que no és segur si fou per causes econòmiques (ja que, tot i ser metge, no estaven al mateix rang social), o pel fet de ser un immigrant.

Tot i així, i malgrat els impediments del seu sogre, Domingo Wangüemert Morales es casà amb María de las Mercedes de Bruguera y de Alós el 6 de novembre de 1933 a l'església de

Participació de boda original de l'octubre de 1933 per al casament entre Domingo Wangüemert Morales i María de las Mercedes de Bruguera y de Alós.

la Puríssima Concepció de Barcelona.⁹⁸

Un cop casat, Domingo establí a Barcelona la seva família, i decantà les seves preferències ideològiques envers el bàndol franquista durant la Guerra Civil i el posterior Règim, fet que li proporcionà una certa pau de cara a l'administració. No tingué la mateixa sort el seu sogre, el mateix que s'havia oposat al seu matrimoni, qui fou executat pels republicans en el transcurs de la guerra.

Així doncs, la parella tingué tres fills:

- El més gran, Luís Oriol Wangüemert y de Bruguera, exposit tot seguit.
- Isabel Wangüemert y de Bruguera, nascuda a Barcelona, igual que els seus dos germans, el 3 de setembre de 1935, soltera.
- Antonio Wangüemert y de Bruguera, nascut el 28 de gener de 1939 i casat des del 17 de setembre de 1964 amb María del Carmen Figuera y Lasaga, amb qui ha tingut dues filles, Sílvia Wangüemert Figuera i Belén Wangüemert Figuera, casades i amb fills.

Domingo Wangüemert Morales morí el 1983, a l'edat de 83 anys, i amb la si més no curiosa efemèride de no haver parlat mai ni una paraula en català i d'haver conservat el seu accent canari tot i haver abandonat l'illa als tres anys segons indiquen diferents fonts familiars.

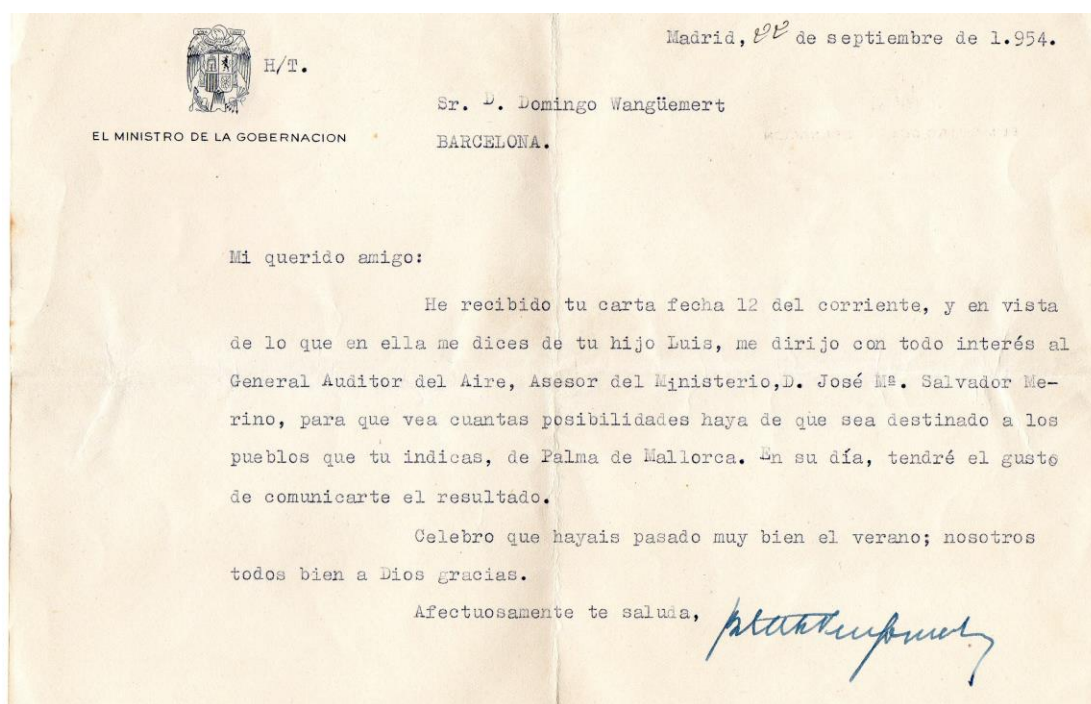
⁹⁸ Vegeu l'annex de la pàgina 79.

5.5.3 Luís Oriol Wangüemert y de Bruguera

Nascut el 5 de setembre de 1934 a Barcelona és l'avi de l'autor d'aquest treball i l'últim en posseir un apartat dedicat exclusivament a ell.

Va fer el servei militar a Mallorca gràcies a una petició que havia fet el seu pare al llavors ministre de la governació franquista, Blas Pérez González, amb qui mantenien una relació d'amistat. Curiosament ell també era de Santa Cruz de La Palma i s'havia traslladat a Barcelona durant la seva joventut⁹⁹, tot i que no s'ha pogut determinar que es coneguessin ja des de tan aviat.

Carta del ministre de la governació franquista a Domingo Wangüemert en resposta a la seva petició de que el seu fill Luís fos destinat a Palma de Mallorca. En ella es pot observar un llenguatge clarament distès i còmplice.

Luís Oriol Wangüemert es va casar el 14 de desembre de 1957 a Montcada i Reixach¹⁰⁰ amb María Serrano Grau, filla d'Àngel Serrano Mir i María Grau Fabregas, d'ideologia més aviat republicana.

⁹⁹ Wikipedia Foundation. *Wikipedia* [en línia]. Blas Pérez González [Consulta: 23 de novembre de 2014]. Disponible a: <http://es.wikipedia.org/wiki/Blas_P%C3%A9rez_Gonz%C3%A1lez>

¹⁰⁰ Vegeu l'annex de la pàgina 79.

Del seu matrimoni van tenir tres fills:

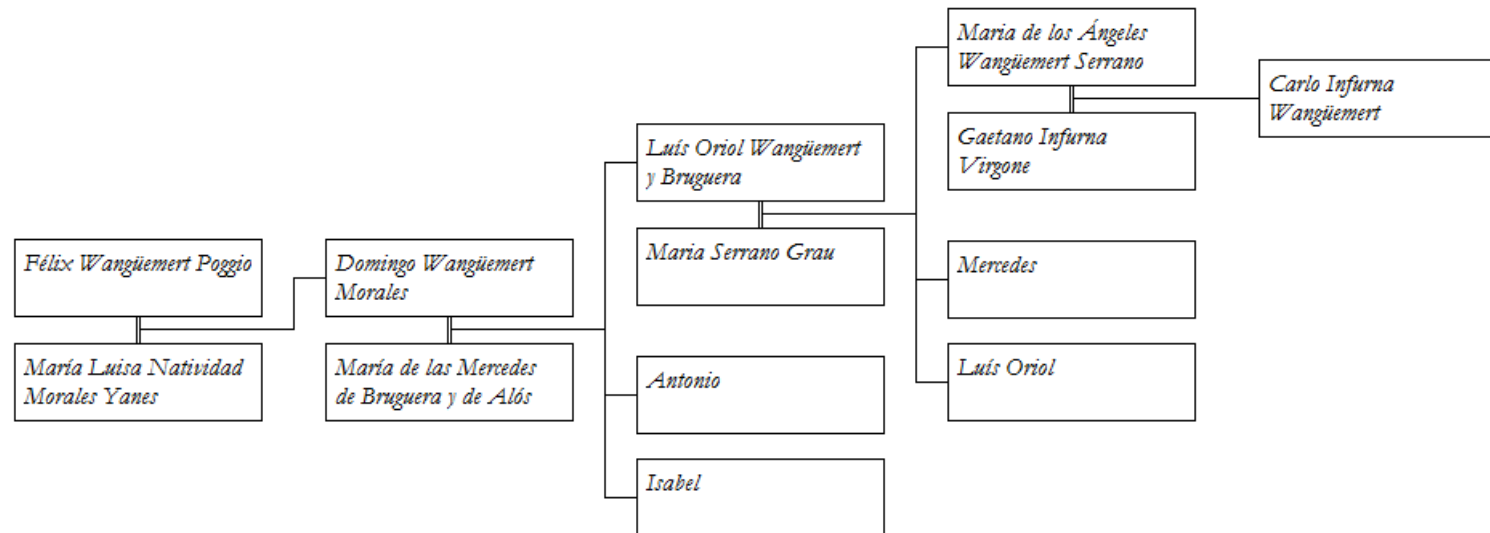
- Lluís Oriol, nascut el 31 d'octubre de 1966 a Barcelona i casat en segones núpcies amb Mª Ángeles Bayo Redolar el 9 d'abril de 2007.
- Mercedes, nascuda el 22 d'octubre de 1961 i llicència en Geografia i Història.
- M^aÀngels Wangüemert Serrano, nascuda el 22 de desembre de 1959 i llicenciada en filosofia i lletres per la Universitat de Barcelona. Casada des del 6 d'octubre de 1986 amb Gaetano Infurna i mare de Carlo Infurna Wangüemert, nascut el 20 de maig de 1997 i autor d'aquest treball.

*Lluís Oriol Wangüemert i María Serrano
Grau el dia del seu casament.*

5.5.5 Arbre genealògic de l'etapa de proximitat.

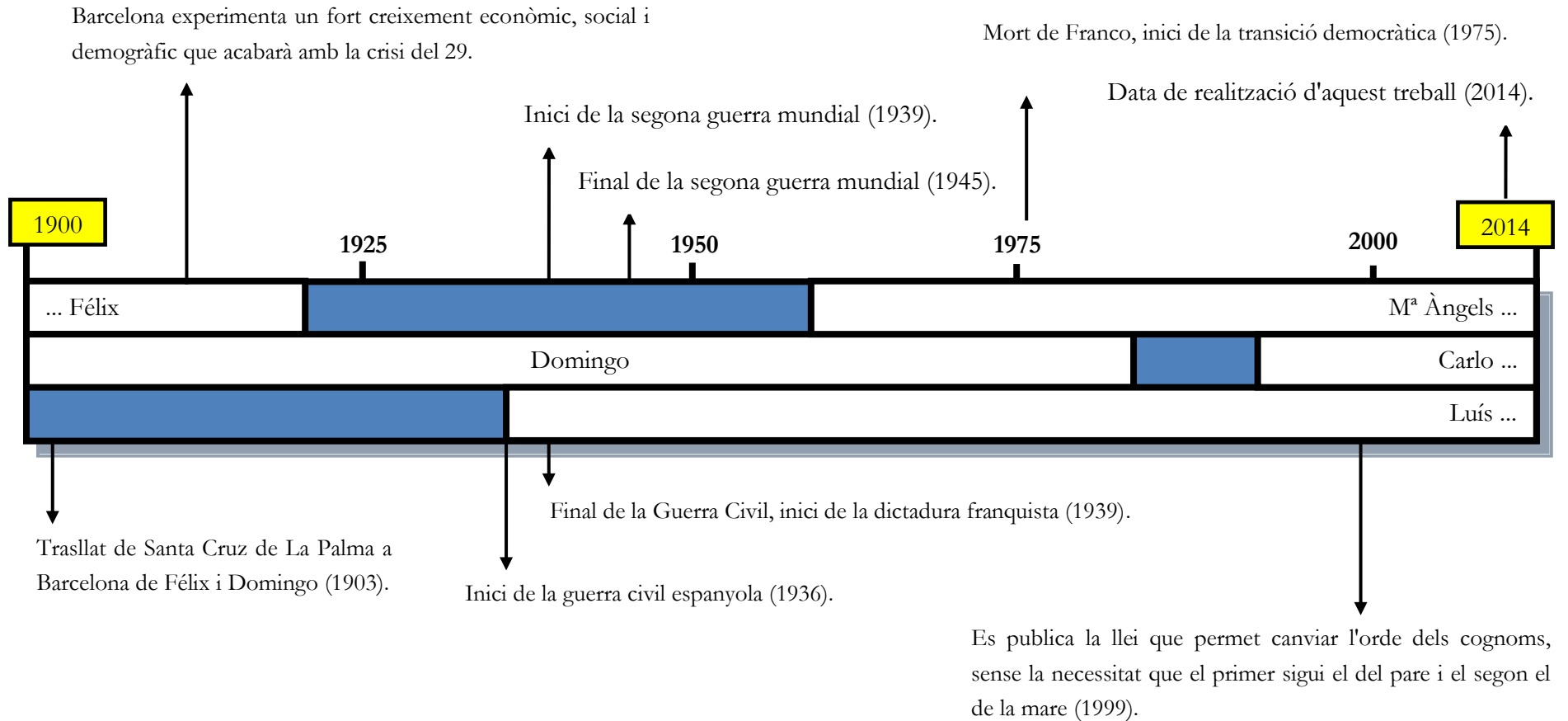

5.5.6 Taula de personatges de l'etapa de proximitat.

NOM	ANYS	CÒNJUGE	FILLS	OBSERVACIONS
Félix Wangüemert y Poggio	1871 -	María Luisa Natividad Morales y Yanes / Enriqueta Blanch Bargalló	Domingo Montserrat	Es trasllada, juntament amb el seu fill, de Canàries a Barcelona.
Domingo Wangüemert Morales	1900 - 1983	María de las Mercedes de Bruguera y de Alós	Luis Oriol Isabel Antonio	-
Luis Oriol Wangüemert y de Bruguera	1934 - ...	María Serrano Grau	M ^a Àngels Mercè Lluís Oriol	-

5.5.7 Línia temporal de l'etapa de proximitat.

6. CONCLUSIONS

Amb l'anàlisi realitzat sobre l'evolució del cognom en els tres àmbits estudiats (etimològic, genealògic i contextual) es pot observar que gran part d'allò que succeeix a qualsevol cognom i a la respectiva família es deu a fets contemporanis i decisions vinculades a aquests. D'aquesta manera es pot afirmar que tots els cognoms estan subjectes a una certa quantitat de variacions durant la seva existència que en determinen la seva història i la dels seus portadors.

Queda també demostrada la hipòtesi que el cognom Wangüemert no és d'origen espanyol i que ni tan sols és una forma etimològica original, sinó que es deriva de l'holandès "Van Ghemert". Per altra banda, tot i que a mig treball es va plantejar la idea que es pogués tractar d'un cognom d'origen jueu a causa de que adquirissin la referència d'un poble per formar-lo, aquesta ha estat descartada ja que tal apropiació es va deure al fet que els primers portadors fossin amos de nombrosos béns, privilegis i possessions i, per tant, el cognom fos tan sols una altra manera d'acreditar-los com a personatges principals de la població.

La inconclusió d'aquest treball és clara: una recerca d'aquesta índole està condemnada a l'eterna continuació, no només pel possible estudi de qualsevol de les moltes branques que s'han obert en l'exposició de l'analitzada, sinó perquè, a més, aquestes estan en continu creixement exponencial de la mateixa manera que ho estaran els seus integrants en el present i en el futur. Així doncs, des d'aquest treball qualsevol persona interessada en la pròpia genealogia, la qual estigui vinculada al llarg dels segles amb la branca analitzada, pot prendre un punt de partida o de continuació des d'aquesta o, en el cas que no es produeixi un vincle familiar, simplement utilitzar com a full de ruta la metodologia seguida.

Per acabar, i com a valoració personal de la recerca, l'autor vol destacar que quan va llegir per primera vegada el fragment de Gustav Jung que seleccionaria per encetar el treball va pensar, sincerament, que es tractava d'un paràgraf més aviat estètic i poc ajustat a la realitat. Però un cop va acabar la seva recerca va entendre que la seva manera de veure la pròpia existència havia variat, que se sentia més orientat respecte de quan va començar, i que el coneixement dels seus orígens l'havia situat a la història.

Per desgràcia ell no és capaç de transmetre-ho amb la mateixa passió com ho va fer Jung, i en aquest punt es limita a esperonar a tots aquells que han fet l'esforç de llegir el seu treball a dur a terme la recerca sobre la pròpia genealogia, a allunyar-se dels laboratoris i d'un món excessivament racional per endinsar-se en la història tot mirant enrere i seguint la pista que van heretar dels seus ancestres per, potser, comprendre millor la pròpia realitat, ja que, de fet, no hi ha arbre que se sostingui sense les seves arrels.

7. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

Cal destacar que tots aquells llibres i/o articles dels quals n'existeix tant una versió publicada i com una en línia han estat inscrits únicament a la bibliografia.

També és necessari comentar que en alguns casos a la webgrafia s'ha posat la pàgina principal i no l'estrictament consultada. Això s'ha fet en aquelles en què s'ha extret informació de diversos apartats amb links diferents, tot i pertànyer a la mateixa pàgina web. D'aquesta manera s'ha intentat no allargar innecessàriament la webgrafia ja que cal recordar que tant el link concret com la data de consulta de cada apartat usat ja han estat documentats en el respectiu peu de pàgina durant el treball.

7.1 Bibliografia

RÉGULO PÉREZ, Juan [dir.]. *Nobiliario de Canarias*. Edició facsímil. San Cristóbal de La Laguna: 1954.

DONNET, Fernand. *Histoire de l'établissement des amersois aux Canaries au XVIe siècle*. Anvers: Imprimerie Veuve de Backer, 1895.

CORVISIER, André. *Historia moderna. Sant Joan d'Espí: Editorial Labor, 1977*. ISBN: 84-335-1715-5

VIÑA BRITO, Ana. "Los flamencos en Canarias en el siglo XVI". *Revista de historia canaria*, 194 (2012), 161 - 191. ISSN: 0213-9472

VIÑA BRITO, Ana. "La hacienda de Tazacorte". *Anuario de estudios atlánticos*, número 50 (2004). ISSN: 0570-4065.

ARBELO GARCÍA, Adolfo. "De Amberes a la isla de La Palma". Dins: DE PAZ SÁNCHEZ, Manuel Antonio [dir.]. *Flandes y Canarias: nuestros orígenes nórdicos volumen 2*. Las Palmas de Gran Canaria: Centro de la cultura popular canaria, 2005. ISBN: 978-7926-485-3

GONZÁLEZ, Jesús. "Camino de ida y vuelta". *Revista Ambienta*, 92 (2010).

DE PAZ SÁNCHEZ, Manuel Antonio. *Wangüemert y Cuba tomo I y II*. Las Palmas de Gran Canaria: Taller de historia, 1991 i 1992 respectivament. ISBN: 84-7926-039-4 i 84-7926-091-2 respectivament.

INSTITUTO SALAZAR Y CASTRO. *Comunicaciones al XV congreso internacional de las ciencias genealógica y heráldica, Tomo I*. Madrid: Imprenta Saéz, 1983.

7.2 Webgrafia

ARENALES, Alberto. *Albertoarenales* [bloc]. 10 de desembre de 2009. Disponible a: <<http://www.albertoarenales.net/2010/11/cg-jung-y-el-arbol-genealogico.html>>.

Recercat [en línia]. Disponible a: <<http://www.recercat.net/>>.

Catàleg col·lectiu de les universitat de Catalunya [en línia]. Disponible a: <<http://ccuc.cbuc.cat/>>

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Diccionari de la llengua catalana* [en línia]. Disponible a: <<http://dlc.iec.cat/>>.

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA DE LA LENGUA. *Diccionario de la lengua española* [en línia]. Disponible a: <<http://www.rae.es/recursos/diccionarios/drae>>.

WIKIPEDIA FOUNDATION. *Wikipedia* [en línia]. Disponible a: <<http://en.wikipedia.org/>>.

REAL ACADEMIA DE HISTORIA. *Real academia de la historia* [en línia]. Disponible a: <<http://www.rah.es/>>.

Portal de archivos españoles [en línia]. Disponible a: <<http://pares.mcu.es/>>.

GOOGLE.INC. *Youtube* [en línia]. Disponible a: <<https://www.youtube.com/>>.

MINISTERIO DE JUSTICIA. *Registro civil central* [en línia]. Disponible a: <<http://www.mjusticia.gob.es/BUSCADIR/ServletControlador?apartado=buscadorGeneral&tipo=RC>>

HEEMKUNDEKRING. *Heemkundekring De Kommanderij Gemert* [en línia]. Disponible a: <<http://www.heemkundekringgemert.nl/>>.

JAN ZWIEBEL, Roeland, *Selten and Zwiebel Family* [en línia]. Disponible a: <<http://www.zwiebelfam.nl/>>.

Significado heráldico [en línia]. Disponible a: <<http://www.linajes.net/significa.htm>>.

Heraldia.com [en línia]. *Formación de los apellidos hereditarios*. Disponible a: <<http://www.heraldaria.com/apellidos.php#1>>.

GENEALOGIEONLINE. *Genealogieonline* [en línia]. Disponible a: <<http://www.genealogieonline.nl/>>.

KUIJPERS, Mario. *Dutch Castles - Nederlandse kastelen* [bloc]. Disponible a: <<http://dutchcastles.blogspot.com.es>>.

Batallas de guerras [bloc]. Disponible a: <<http://www.batallasdeguerra.com/2013/11/el-saqueo-de-amberes.html>>.

EGEA MOLINA, Eugenio. "Apellidos flamencos en Canarias. Unas anotaciones sobre su asentamiento". *Genealogías canarias* [bloc]. 17 de novembre de 2013. Disponible a: <<http://geneacanaria.blogspot.com.es/search/label/Flamencos>>

EGEA MOLINA, Eugenio. "Apellidos flamencos en Canarias. Unas anotaciones sobre su asentamiento". *Genealogías canarias* [bloc]. 17 de novembre de 2013. [Consulta: 17 de maig de 2014]. Disponible a: <<http://geneacanaria.blogspot.com.es/search/label/Flamencos>>

L.J.J.M. Poell. *De genealogie Van Poell* [bloc]. Disponible a: <<http://genealogy.ronaldpoell.eu>>

PUJOL I ROS, Joan. *Reial acadèmia de medicina de Catalunya* [en línia]. Barcelona. Disponible a: <<http://www.ramc.cat/>>

ELISAVA. *Com fer una bibliografia* [en línia]. Barcelona. Disponible a: <<http://www.elisava.net/ca/biblioteca/recursos-dinformacio/com-fer-una-bibliografia>>

MyHeritage [en línia]. Disponible a: <<http://www.myheritage.es/>>

8. AGRAÏMENTS

Aquest treball ha rebut l'ajuda de diversos col·laboradors. En diferents graus, tots ells han estat importants i, per tant, tots ells es mereixen, almenys, un breu reconeixement:

Primer de tot, agrair a la Mª Gràcia Regàs i l'Anna Buxeda la seva ajuda com a tutores a l'hora de fer-me el seguiment i orientar-me durant tota la recerca

També vull destacar el paper pràcticament de co-tutoreig a distància de Marc Ventura, Francisco Javier Martín i Vanessa Jolink. Coneguts durant la realització del treball, han estat claus per a dur a terme l'estudi que em vaig proposar; la seva ajuda desinteressada a l'hora d'aconseguir materials, proporcionar-me informació directa sobre treball i aconsellar-me sobre els dubtes més concrets que em sorgien ha estat fonamental.

Agrair també a la Núria Furió el seu paper, per guiar-me i assessorar-me especialment en les etapes inicials de la recerca, quan més ho necessitava.

A Ana Viña i Manuel de Paz, per oferir-me informació vital de primera mà, més enllà dels paràgrafs dels seus llibres i articles.

A la Sílvia Carbó i l'Helena González, per ajudar-me en els aspectes més tècnics del treball.

A en Jordi Carrillo i l'Anna Torrent, així com a la Universitat de Barcelona i a la biblioteca insular José Pérez Vidal, pel seu esforç a l'hora de facilitar-me la consulta, a vegades a distància, d'alguns dels llibres estudiats.

A Anne Ferreira i Ana Marina Wangüemert, noves parentes escampades pel món que he pogut contactar i que generosament m'han ofert tot el material que fins ara havien obtingut de les seves pròpies investigacions.

A totes les institucions involucrades en aquest treball: les Universitats de València i de La Rioja, la Sociedad de Estudios Genealógicos y Heráldicos de Canarias, la Cambra de comerç d'Anvers, el National Archives of the Netherlands, el Regional History Centre Limburg i l'ajuntament de Ghemert-Bakel, Maastricht i Los Llanos de Aridane.

A la meua mare, per la seva dedicació i suport anímic i logístic donat, així com a tota la família en general, per la seva ajuda a l'hora de proporcionar-me informació i materials gràfics de les etapes més recents del treball.

I, finalment, vull donar les gràcies a tots aquells que, de forma anònima i amagats darrere un correu, una carta, o un telèfon, han dedicat una part del seu temps en fer possible aquest treball.

A TOTS, MOLTES GRÀCIES.

9. ANNEXOS

Als annexos s'ha optat per incorporar aquelles partides de naixement, matrimoni o baptisme proporcionades pel Registre Civil o la parròquia de Los Llanos.

9.1 Certificats de baptisme

9.1.1 José María Juan Nepomuceno Wangüemert y Alcalá.

OBISPADO DE TENERIFE

MODELO N.º 23

CERTIFICADO DE BAUTISMO ⁽¹⁾

DON José Fernando Lorenzo Matias, CURA Párroco
DE LA PARROQUIA DE Nuestra Señora de los Remedios
(N.º 132), EN Los Llanos de Aridane

CERTIFICO: Que en el libro VIII, folio 293 vto., número —, de Bautismo de este archivo a mi cargo, se encuentra inscrita una partida, de la cual se deduce que:

El día veintinueve de Julio de mil ochocientos

—, el presbítero Don Domingo Alcalá Balsam

BAUTIZÓ a Don Joset María Juan Nepomuceno
nacido en Los Llanos de Aridane - Arzobispado
el día veintinueve de Julio de mil ochocientos
—, siendo hijo legítimo

Don Thomas Wangüemert de Justa
y de Doña Cristina Alcalá y Balsam

Abuelos paternos: Don Antonio Wangüemert
y Doña Antonia de Justa

Abuelos maternos: Don Andrés de Alcalá
y Doña Antonia Balsam

Padrinos: Don Salvador Wangüemert
y Doña —

No constan otros apellidos que los transcritos.

Notas marginales: no hay

(1) El Sr. Cura deberá consignar todos los datos que se piden en este formulario y que constan en el acta de Bautismo correspondiente, inutilizando mediante rayas todos los espacios sobrantes.

Y para que conste, expido la presente certificación, que firmo y sello con el de esta Parroquia en Los Llanos de Aridane a seis de Noviembre de dos mil catore.

Firma

Declaramos válida y auténtica la precedente firma
del Señor Cura de
por ser la misma que acostumbra a usar.
La Laguna, a de de 20

9.1.2 Domingo María Wangüemert y Lorenzo.

OBISPADO DE TENERIFE

MODELO N.º 23

CERTIFICADO DE BAUTISMO (1)

DON José Fernando Lorenzo Matias, CURA Párroco
DE LA PARROQUIA DE Nuestra Señora de los Remedios
(N.º 152), EN Los Llanos de Aridane

CERTIFICO: Que en el libro XI, folio 78, número -, de Bauti-
mo de este archivo a mi cargo, se encuentra inscrita una partida, de la cual se deduce que:

El día siete de junio de mil ochocientos
treinta y ocho, el presbítero Don Miguel Febles

BAUTIZÓ a Don Domingo María Wangüemert Lorenzo
nacido en Los Llanos de Aridane

el día tres de junio de mil ochocientos
treinta y ocho, siendo hijo legítimo

Don José María Wangüemert
y de Doña María Lorenzo Felipe

Abuelos paternos: Don Tomás Wangüemert
y Doña Layetana Alcalá

Abuelos maternos: Don Antonio Lorenzo Felipe
y Doña María Candelaria Felipe

Padrinos: Don _____
y Doña Ambrosia Wangüemert

No constan otros apellidos que los transcritos.

Notas marginales: No hay

(1) El Sr. Cura deberá consignar todos los datos que se piden en este formulario y que consten en el acta de Bautismo correspondiente, inutilizando mediante rayas todos los espacios sobrantes.

Y para que conste, expido la presente certificación, que firmo y sello con el de esta Parroquia en Los Llanos de A. a catorce de Octubre de dos mil catorce.

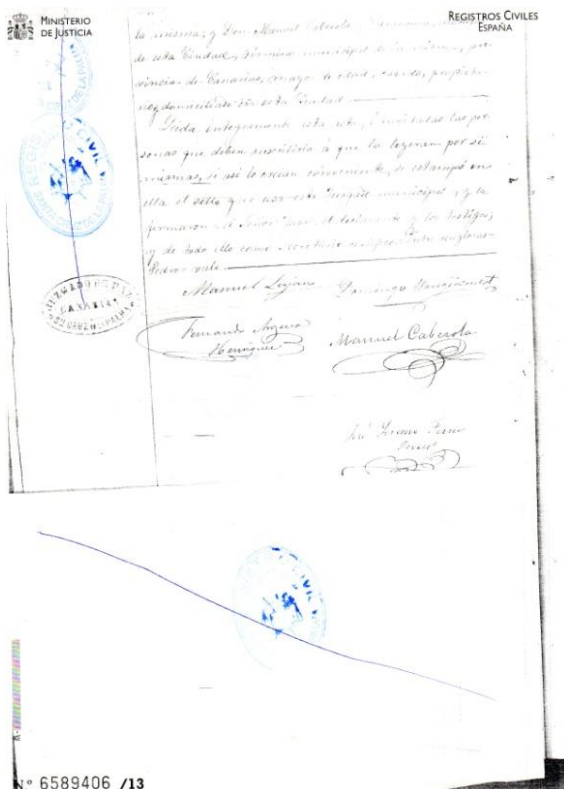
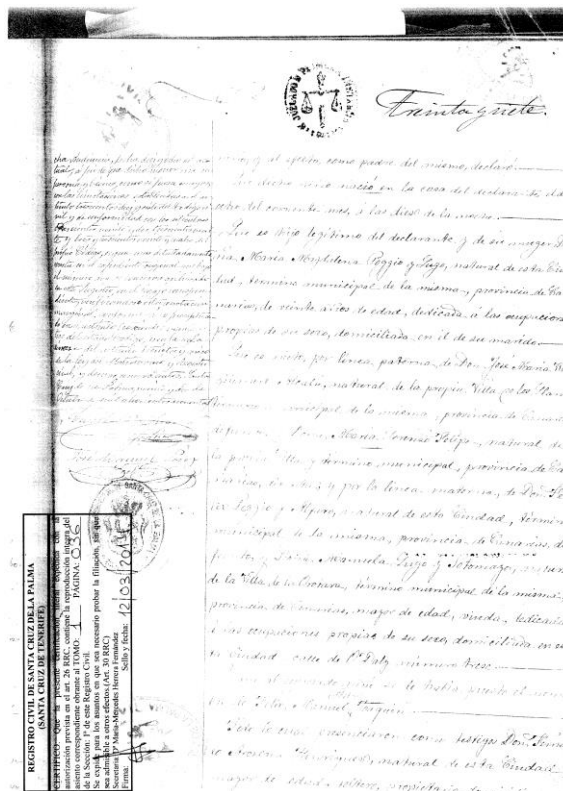
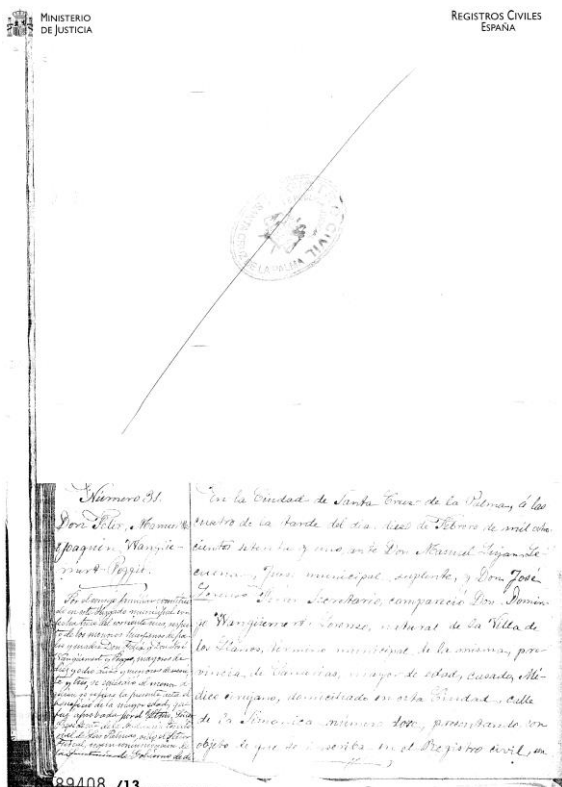
Firma

Declaramos válida y auténtica la precedente firma del Señor Cura de _____ por ser la misma que acostumbra a usar. La Laguna, a _____ de _____ de 20_____

9.2 Registre Civil

9.2.1 Certificat de naixement de Félix Wangüemert y Poggio.

9.2.2 Certificat de matrimoni de Félix Wangüemert y Poggio.

En la ciudad de Santa Cruz de la Palma, a los dos de la tarde del día ocho de Mayo de mil novecientos, ante don Eugenio Berra y Gascón, Jefe municipal suplente, y don José Manuel Pego y Pego, teniente de alcalde, Don Félix Wangüemert y Poggio, natural de esta ciudad, teniente municipal de la misma, provincia de Canarias, de veinte y nueve años, de estado casado, domiciliado en esta ciudad, y don María Clara, natural de esta ciudad, de veintinueve años, de estado soltera, de profesión de ama de casa, con licencia de matrimonio, con objeto de que se inscriba en el Registro civil, con sujeción y al efecto, en sus fueros del territorio, de lo que se declara.

Las dichas partes, en su caso, del matrimonio, y de los efectos del mismo, y de los derechos de la sucesión.

Que es hijo legítimo del declarante, y de una mujer doña María Clara, natural de esta ciudad, de veintinueve años, de estado soltera, de profesión de ama de casa, y domiciliada en el domicilio que se declara.

Que se inscribe por línea paterna, de Don Domingo Wangüemert y Poggio, y de doña María Clara, de la ciudad de Santa Cruz de la Palma.

En la ciudad de Santa Cruz de la Palma, a los dos de la tarde del día ocho de Mayo de mil novecientos, ante don Eugenio Berra y Gascón, Jefe municipal suplente, y don José Manuel Pego y Pego, teniente de alcalde, Don Félix Wangüemert y Poggio, natural de esta ciudad, teniente municipal de la misma, provincia de Canarias, de veinte y nueve años, de estado casado, domiciliado en esta ciudad, y don María Clara, natural de esta ciudad, de veintinueve años, de estado soltera, de profesión de ama de casa, con licencia de matrimonio, con objeto de que se inscriba en el Registro civil, con sujeción y al efecto, en sus fueros del territorio, de lo que se declara.

Las dichas partes, en su caso, del matrimonio, y de los efectos del mismo, y de los derechos de la sucesión.

Que es hijo legítimo del declarante, y de una mujer doña María Clara, natural de esta ciudad, de veintinueve años, de estado soltera, de profesión de ama de casa, y domiciliada en el domicilio que se declara.

Que se inscribe por línea paterna, de Don Domingo Wangüemert y Poggio, y de doña María Clara, de la ciudad de Santa Cruz de la Palma.

propio de sus padres, natural y vecino de esta ciudad, hija legítima de don Eduardo Morales Casanueva, y de doña María Clara, natural de esta ciudad, de veintinueve años, de estado soltera, de profesión de ama de casa, con licencia de matrimonio, con objeto de que se inscriba en el Registro civil, con sujeción y al efecto, en sus fueros del territorio, de lo que se declara.

Las dichas partes, en su caso, del matrimonio, y de los efectos del mismo, y de los derechos de la sucesión.

Que es hijo legítimo del declarante, y de una mujer doña María Clara, natural de esta ciudad, de veintinueve años, de estado soltera, de profesión de ama de casa, y domiciliada en el domicilio que se declara.

Que se inscribe por línea paterna, de Don Domingo Wangüemert y Poggio, y de doña María Clara, de la ciudad de Santa Cruz de la Palma.

9.2.3 Certificat de naixement de Domingo Wangüemert Morales.

En la ciudad de Santa Cruz de la Palma, a los dos de la tarde del día ocho de Mayo de mil novecientos, ante don Eugenio Berra y Gascón, Jefe municipal suplente, y don José Manuel Pego y Pego, teniente de alcalde, Don Félix Wangüemert y Poggio, natural de esta ciudad, teniente municipal de la misma, provincia de Canarias, de veinte y nueve años, de estado casado, domiciliado en esta ciudad, y don María Clara, natural de esta ciudad, de veintinueve años, de estado soltera, de profesión de ama de casa, con licencia de matrimonio, con objeto de que se inscriba en el Registro civil, con sujeción y al efecto, en sus fueros del territorio, de lo que se declara.

Las dichas partes, en su caso, del matrimonio, y de los efectos del mismo, y de los derechos de la sucesión.

Que es hijo legítimo del declarante, y de una mujer doña María Clara, natural de esta ciudad, de veintinueve años, de estado soltera, de profesión de ama de casa, y domiciliada en el domicilio que se declara.

Que se inscribe por línea paterna, de Don Domingo Wangüemert y Poggio, y de doña María Clara, de la ciudad de Santa Cruz de la Palma.

En la ciudad de Santa Cruz de la Palma, a los dos de la tarde del día ocho de Mayo de mil novecientos, ante don Eugenio Berra y Gascón, Jefe municipal suplente, y don José Manuel Pego y Pego, teniente de alcalde, Don Félix Wangüemert y Poggio, natural de esta ciudad, teniente municipal de la misma, provincia de Canarias, de veinte y nueve años, de estado casado, domiciliado en esta ciudad, y don María Clara, natural de esta ciudad, de veintinueve años, de estado soltera, de profesión de ama de casa, con licencia de matrimonio, con objeto de que se inscriba en el Registro civil, con sujeción y al efecto, en sus fueros del territorio, de lo que se declara.

Las dichas partes, en su caso, del matrimonio, y de los efectos del mismo, y de los derechos de la sucesión.

Que es hijo legítimo del declarante, y de una mujer doña María Clara, natural de esta ciudad, de veintinueve años, de estado soltera, de profesión de ama de casa, y domiciliada en el domicilio que se declara.

Que se inscribe por línea paterna, de Don Domingo Wangüemert y Poggio, y de doña María Clara, de la ciudad de Santa Cruz de la Palma.

9.3 Arbre genealògic complet (1500-2014)

